

# D A C I A

Onor.  
Biblioteca Palatul Cultural. A. R. A. D. A.

PROPRIETAR: Societatea Națională de Editură

Cotidianul Banatului  
și al Graniței de Vest

Director responsabil:  
C. MIU-LERCA

ABONAMENTE ANUALE:

Pentru tirant . . . . . Lei 1800  
Autorități și comercianți . . . . . Lei 3000  
Instituții și întreprinderi . . . . . Lei 6000

Directia . . . . . 48-53  
Redacția . . . . . 16-00  
Administrația . . . . . 50-62  
Tipografia . . . . . 14-69

Arad  
Strada Mărășești Nr. 1  
Telefon: 11-28

## Situația politică

Uoare ziarele consacra lungi reportaje asupra desbaterilor procesului dela Verona și execuției trădătorilor fasciști în frunte cu fozsul conștiano și mareșalul de Bono. Cu ocazia deschiderii parlamentului suedez, Regele Gustav a rostit un important discurs spunând printre altele: „Cât privește Suedia, este destul de tare și poate să-și apere eventual, independența și libertatea. Ocupându-se de situația internațională, Suveranul a amintit că greutățile au fost mari, dar că poporul suedez a putut să le facă față tuturor, inclusiv celor de ordin economic. Sub titluri ca „România generoasă și copiii Franței”, sau „Guvernul român și copiii Franței”, ziarele franceze publică la loc de frunte lungi comentarii ale șiirii dată de agenția Havaș-OFI, care anunță trimiteri de alimente și provizii pentru micuții francezi în suferință, subliniind că bogăția variată și semnificația acestui spedeid gesti de ajutor mutual, adărește generozitatea națiunii române, constituind în același timp dovada prieteniei românești pentru Franța atât de greu încercată astăzi. Ziarele rusești au publicat comunicatul asupra problemei ruso-poloneze, declarând în comentariile lor că acesta este ultimul cuvânt al Sovietelor în această chestiune. Dacă polonezii dela Londra, spune presa sovietică, nu vor putea găsi o soluție acestei probleme, anuci trupe poloneze de sub comanda generalului Berling vor pune ordine în Polonia.

## Misiunea Turciei în anul 1944

Istanbul, 13. (Tp.) — Ziarul „Tan” publică cu ocazia anului nou un articol, în care arată, că misiunea Turciei în anul 1944 este să-și păstreze neutralitatea. În ultimi 4 ani și jumătate Turcia a reușit să rămână în afara conflictului, totuși a rămas loială politicii sale și și-a îndeplinit toate obligațiunile. Dorința cea mai adâncă a Turciei este să rămână și mai departe în afara războiului.

## În Bulgaria domnește liniștea

București, 13. S. P. P. transmite: Din Sofia se anunță că agenția telegrafică bulgară este autorizată să desmintă categoric svonul lansat de unele ziare și agenții de presă străină, cum că în Bulgaria ar fi avut loc turburări și dezordini.

## Dimitroff amenință Bulgaria

Sofia, 13. (Tp.) — Într-un articol publicat în ziarul „Pravda” din Moscova, comunistul bulgar și șeful Cominternului Dimitroff, amenință din nou Bulgaria. El cere ca Bulgaria să părăsească imediat teritoriile alipite în ultima vreme și să se alature aliaților. În caz contrariu Bulgaria va atrage asupra sa o catastrofă. Această declarație face parte din războiul nervilor pe care anglo-americanii, împreună cu ministrul Statelor Unite Hull îl duc în ultima vreme cot la cot cu Sovietele, împotriva Bulgariei, Ungariei și României.

## Linia politică pe care merge Moscova

București, 13. S. P. P. transmite: Ziarul suedez „Stockholms Tidningen” du-

## Ideea unui compromis din partea polonă se isbește de atitudinea rigidă a Moscovei

Ultimul cuvânt al Sovietelor. Suedia este destul de tare pentru a-și apăra libertatea

pă ce discută despre garanțiile date Poloniei de Uniunea Sovietică, se ocupă de linia politică pe care merge acum Moscova. Arată deasemeni că unele cercuri din Statele Unite așteaptă ca Moscova

să facă unele declarații cu privire la frontierele Statelor Baltice, Finlandei și României, declarații care să nu desmință pe cele făcute Poloniei.

## POLONIA ȘI PRETENȚIILE SOVIETICE

Berlin, 13. (Tp.) — Corespondentul diplomatic al agenției „Transpoinant Press” scrie:

Cercuțiile politice autorizate au făcut o declarație agenției telegrafice elvețiene în legătură cu știrile din presa engleză, referitoare la tratativele dintre guvernul emigrant polon și guvernul sovietic. Din acesta declarații reese că actualmente nu se duc nici un fel de tratative cu Uniunea Sovietică. Mai departe, în această declarație se afirmă că Sovietele își mențin punctul de vedere, referitor la revizuirea granițelor, așa cum s'a stabilit în convenția dela Riga și că atitudinea lui Stalin la Teheran față de problema polonă a fost „principal rigidă”. Polonia nădăjduște ca până la urmă, cererile revizioniste ale guvernului sovietic să nu cuprindă toate teritoriile ocupate în 1939. Guvernul polon ar fi însă gata să reia relațiile diplomatice cu Uniunea Sovietică, rămânând ca problema granițelor să se discute la conferința de pace, deoarece atâta vreme cât se află în exil guvernul polon nu se simte împuțernicit să

facă concesii teritoriale.

Din această declarație, care provine dela legația poloneză din Berna, reese că guvernul emigrant polon, datorită presiunii engleze este gata la un compromis, deoarece admite principal discuție asupra granițelor polone, pentru care prinuse, înainte de izoucnirea războiului garanția engleză. Evenimentele din ultimi ani i-au făcut să înțeleagă că garanțiile engleze nu mai au nici o valoare. Totuși ideea unui compromis din partea polonă se izbete de „atitudinea rigidă” a guvernului sovietic, care declară că la Moscova nu se caută un compromis cu Polonia ci se urmărește numai planul ca în cazul victoriei aliaților să se continue în Polonia un regim legat de acela al Uniunii Sovietice. Această tendință sovietică se dovedește și prin faptul că Moscova a cerut demiterea șefului armatei polone din exil, Senskowski. Locurile polonezilor naționaliști, vor trebui să fie ocupate, după dorința sovietelor, de comunisti, cu care se va putea traia mai târziu, dacă va mai fi nevoie și chestiunea granițelor.

## Soarta polonezilor deportați de sovietici

STOCKHOLM, 13 (tp.) — După scri-soarea deschisă, pe care Miss Dangerfields a publicat-o de curând în „Manchester”, referitoare la soarta populației din Polonia și țările baltice, deportată de sovietici, au urmat alte câteva scrisori, care au fost deasemenea publicate. În timp ce o scrisoare a secretarului comiteului parlamentar anglo-sovietic, crimele bolșevicilor, care sunt destul de cunoscute, sunt negate, într'o

altă scrisoare se spune: „Acum câțeva vreme a fost la mine acasă un polonez care împreună cu soția sa și cu cei cinci copii au fost deportați în Asia în același fel cum povestește D-na Dangerfields. Ce mi-a povestit acest polonez este atât de revoltător, încât nu există nici cea mai mică îndoială că știrile dela D-na Dangerfields este chiar atenuată. A venit timpul ca toate aceste atrocități ale sovietelor să fie cunoscute.

## Președintele mișcării populare din Columbia cere imediat încheierea păcii

BUCUREȘTI, 13 S. P. P. transmite: Din New-York se află că d. prof. Hartmann profesor de psihologie la Universitatea din Columbia este președintele mișcării populare care cere imediat încheierea păcii.

Profesorul Hartmann a trimis scrisori recomandate congresului prin care demonstrează că Statele Unite nu simt ne-

voia să distrigă Germania și Japonia. Măcelul conra acestor țări trebuie să înceteze imediat. Predarea necondiționată — afirmă prof. Hartmann — este o expresie canjbală și în toată lumea nu există nici-o ordine socială care să necesite distrugerea a cinci până la zece milioane de oameni. Căci atâta ar costa înfrângerea Germaniei și Japoniei.

## D. Laval raportează Mareșalului Petain asupra tratativilor sale dela Paris

VICHY, 13 (Rador) — Corespondentul agenției DNB comunică:

După o ședere la Paris de mai multe zile, d. Laval, președintele consiliului de

ministri s'a înapoiat Miercuri la Vichy. El a fost primit de șeful statului mareșalul Petain, căruia i-a făcut un raport asupra conversațiilor sale dela Paris.

## FOSTUL PREȘEDINTE AL „LIGII DREPTURILOR OMULUI”, EVREUL VICTOR BASCH A FOST ASASINAT

VICHY, 13 (Rador) — O știre a biroului Internațional de Informațiuni retransmisă de corespondențul agenției

DNB anunță: Fostul președinte al Ligii franceze a drepturilor omului evreul Victor Basch,

a fost asasinat noaptea trecută cu soția de indivizi rămași necunoscuți.

Cadavrele au fost descoperite cam la vre-o 10 km. de Lyon.

## Asasinarea aviatorului francez Folvanes

BUCUREȘTI, 13 S. P. P. transmite: Din Paris se anunță că d. Folvanes profesor de sbor al aviației franceze Helene Boucher a fost asasinat.

Pe când d. Folvanes mergea cu automobilul spre casă o femeie (anără i-a ieșit înainte făcându-i semn să oprească. În acest moment mai mulți bandiți au tras asupra lui focuri de revolver omorându-l.

El a fost unul dintre cei mai buni piloți pentru lungă distanță.

Folvanes moare în vârstă de 41 de ani și lasă în urma lui cinci copii.

## Proiectul american pentru introducerea serviciu'ui obligatoriu al muncii

BERNA, 13 (Rador) — Corespondentul agenției DNB comunică:

Agencia „Exchange Telegraph” anunță din Washington că proiectul de lege relativ la introducerea serviciu'ui obligatoriu, al muncii preconizat de președintele Roosevelt a fost supus camerii reprezentanților și senatului.

Proiectul prevede că toți bărbații între 18 și 64 de ani și toate femeile între 18 și 49 de ani vor putea să fie chemați pentru a face un anumit timp serviciu obligatoriu al muncii, cu unele excepții. Ei vor avea posibilitatea să declare dacă vor sau nu vor să se afilieze la sindicate.

Conducătorii sindicaliști William Green și Philipp Murray au fost invitați să aibă azi Miercuri o conferință cu președintele Roosevelt, cu privire la acest proiect.

D. Murray s'a declarat formal împotriva acestui proiect care după părerea sa prezintă mai de grabă riscuri în ce privește complicațiile viitoare în loc să înlesnească situația în ceea ce privește munca.

## Foamea din Bengal ia proporții inspăimântătoare

Geneva, 13 (Rador). — O telegramă din New-York retransmisă de corespondentul agenției DNB anunță:

După cum anunță revista americană „News Week”, numărul morților de foame în spitalele din Calcutta s'au ridicat în ultima săptămână la 1950 de oameni.

Revista mai anunță că mii de oameni săraci din Bengal, sunt atât de slăbiți încât nu se mai pot țări pe străzi. Țărani din satele învecinate se prăbușesc pe șoselele prăfuite din cauza foamii.

# FOLKLORUL BĂNĂȚEAN CALENDAR

de Dr. AUREL COSMA

JOI, 13 IANUARIE 1944

Ortodox: Ermil și Satoric.  
Catoic: Hilarius.

14 Ianuarie 1594

Se întorc din Ardeal delegații românești bănățeni, cari au putat acolo cu Sigismund Bathory ajutorul și felul cum va fi acordat acesta bănățenilor în caz, că aceștia s'ar afla în contra turcilor. De-și românii din Balat, dinpreună cu sârbii, în primăvara anului 1594 au pus mâna pe arme și au condus vâlcii Teodor și cu ajutorul unui anumit Doțian și Iancu au ocupat aproape toate întăriturile turcești din Banat, până și Becicherecul, ajutorul primar de Bathory nu a sosit. În aceste împrejurări revoluția era sortită să eșueze mai ales că pașa din Timișoara ceruse ajutoare urgente. După sosirea acestora turcii desprinsurează în primul rând Verșeu, apoi îndreaptă în contra Becicherecului ocupat de către revoluționari. Deși inferiori ca număr, aceștia la cererea populației sârbo-mărmă din Becicherec primesc lupta cu turcii. În urma trădării maghiarilor, trimisă să atace din spate pe turci, — era o ceată de câteva sute de călărași trimiși drept ajutor de către Bathory — care o iau la fugă, bătălia e pierdută. Românii și sârbii cașărăni la un loc pe poziții și nu scapă din ciorăbire decât maghiarii fugari. După lupta turcii măcelăresc toată populația civilă din Becicherecul și a satelor din împrejurimi.

TRAIAN BIRAESCU

## SUCCESUL EXCEPȚIONAL AL CONFERINȚEI D-LUI NIC. IVAN

Conferința despre cântecul parizian pe care a ținut-o Miercuri colegul nostru de redacție d. Nicolae Ivan, cu concursul d-rei Ileana Pavel, a avut un succes care a întrecut toate așteptările.

Dela memorabila conferință de acum câțiva ani a d-nei Drussane, dela Comandă Franceză, nici o conferință a Institutului Francez n'a atras un public atât de numeros.

Expunerea plină de spirit a d-lui Ivan, melodiile cântate la acordeon de d. Constantin Daminescu, dar mai ales șansonetele interpretate cu o artă desăvârșită de d-ra Ileana Pavel — acompaniată cu înțelegeră la pian de d. prof. Toduță — au entuziasmat publicul.

Vom reveni într'un număr viitor cu o dare de seamă amănunțită.

Foi voante

## Justiția care vede

Nu știm pentru care motiv oamenii își imaginează justiția legată la ochi.

Justiția nu poate fi legată la ochi pentru că ea trebuie să scoată la lumină dreptatea să înfiereze răul, să-l îndărăre, deci trebuie să vadă și să vadă limpede.

A fost o vreme când anumite persoane nu se temeau de ea. Cooțafii într-o lume îngredită de ziduri groase, arbitrar, îngâmfai și siguri de destiniile lor, oamenii aceștia au ținut îngenuștii și mii de sclavi, au tras hotare, au făurit istorie și nimeni n'a îndrăznit să li se împotrivescă.

Iată însă că popoarele au început să înțalcogă să-și simtă puterea și să scotească legătura de pe ochii justiției.

Procesul dela Verona vine să ilustreze acest lucru. Condamnarea contelui Ciano are un sens adânc. Un început de lume nouă aduce urdeva în zare.

Trebuie să începem să înțelegem fiecare faptă a noastră este socotită și cântărită și mai ales să înțelegem că justiția și-a scos legătura de la ochi și că nu se lasă impresionată de titluri și ranguri.

MIA MARIAN JALE

Banatul este o provincie bogată în folklor românesc. Cucerind satele noastre bănățene, pretutindeni găsim numeroase și variate surse de tradiții, de dașini sau de credințe cari ne farmecă prin originalitatea și frumusețea lor. Sunt comori etnice și spirituale păstrate dealungul veacurilor din generații în generații ca un lăsamânt străbun al colectivității poporului nostru. Proza, poezia și muzica populară prezintă înfinite forme de expresie folklorică, dar fondul lor poartă pe sine tot pecetea comunității noastre etnice. Dacă în Banat folklorul își are în unele părți specificul său, nu este mai puțin adevărat că el se integrează și se armonizează în structura organică și în complexul de gândire al folklorului românesc din tot cuprinsul teritoriului nostru etnic. De aceea, folklorul bănățean face parte integrantă din folklorul românesc, de care este strâns legat. Urmează ca cercetătorii de mâine să stabilească în ce măsură există această legătură și mai ales să deslege problema pentru fiecare produs folkloric în parte, dacă acesta își are punctul inițial de creație în Banat sau dacă a fost importat aici din altă regiune românească, lămurind în același timp și căile de emigrație sau de penetrație prin întocmirea unor sugestive așlase folklorice.

Privind folklorul bănățean din punct de vedere al fondului de concepție și al formelor de exprimare, putem observa o diferență între folklorul din satele șesului și între cel al regiunilor muntoase. Alți aspecte are folklorul din Timiș și din Torontal, adică din partea de vest a Banatului, și cu totul altfel se prezintă el în Severin, dar mai ales în finiturile atât de variate ale Cărașului, unde se poate constata o diversitate și o bogăție de folklor dela un sat la altul sau dela adâncimea unei văi până la culmile munților. Totuși, pretutindeni fondul de gândire este comun, numai variantele locale îi dau folklorului bănățean specificul și diversitatea de expresie, care poate se datorește diferențelor drumuri de migrații folklorice pe cari numai o hartă științifică prezentată ni le-ar putea explica și desluși.

Este greu de stabilit momentul nașterii folklorului bănățean și este foarte hazardat a emite păreri în această privință. Sunt produse folklorice cari își au originea în timpuri memorabile, poate chiar pe vremea Dacilor, iar altele într-o epocă mult mai recentă. Un lucru pare însă sigur, că ele își au leagănel în satele noastre bănățene, cari le-au conservat sub grosimea veacurilor ca o comoară etnică. Tărâni, legați de pământul strămoșesc, le-au purtat din generații în generații. Sate și oameni au dispărut sub loviturile năvălitorilor străini, cari n'au cruțat nimic din calea lor, folklorul românesc a rămas însă. El n'a putut fi distrus, doar modificat sau completat sub influența evenimentelor și a vremilor. Structura de gândire și de expresie a rămas nealterată dealungul veacurilor, cari n'au imprimat asupra folklorului decât coloritul acelor influențe atât de diverse. Un aprofundat studiu al cuvintelor dialectale onomastice sau toponimice cari s'ar afla în graiul ori textul acestui folklor, ne-ar putea aduce interesante lămuriri asupra genezei și timpului în care a fost el creat.

Numeroase legende și cântece bănățene sunt identice cu folklorul similar din alte regiuni românești, numai numirile de eroi și de localități diferă, ceace denotă că folklorul bănățean a fost exportat, fie importat din altă parte.

O examinare științifică va putea stabili cari produse folklorice își au originea lor în Banat și cari s'au născut aiurea, deslușindu-se și căile pe unde au pătruns în Banat. Se pare că vâile mai însemnate, cum sunt valea Mureșului, a Bistrei și a Dunărei, au fost cele mai frecvente drumuri de migrație a folklorului. Se poate spune că folklorul a circulat din gură în gură prin toate

căile de comunicație bătrânițe de poporul nostru. Ciobanul când își conduce oile sau țăranul când se duce la târg, purta cu el tot bagajul de folklor ce l-a moștenit din străbuni, răspândindu-l pretutindeni pe unde umbla. Cânta balade și doine din bătrâni, povestea legende și istorioare, își tâlmăcea credința despre lume astfel cum a învățat-o dela părinți, își mărturisea superstițiile și își descânta boalele, practicând uneori chiar și ritualuri magice pentru alungarea duhurilor rele. Cântecule și baladele le prindeau lăutarii, trubadurii poporului nostru, cari le duceau apoi din sat în sat, iar datinele și superstițiile se propagau dela om la om. În schimb, practicile vrăjitoare și a descântecelor devoneau tot mai mult un fel de îndeletnicire a babelor. Astfel s'a țesut filatura interpenetrației folklorice între diferitele regiuni românești. O hartă bine întocmită va putea lămuri toate amănuntele acestei pătrunderi și răspândiri reciproce, arătând și cazurile de poligeneză sau de fuzionare.

## O capodoperă de artă tipografică

# Almanahul DACIA TRAIANĂ

Una dintre greutățile mari ale războiului este satisfacerea problemelor economice în funcție de atăția factori, — materii prime, brațe de lucru, liniștea internă, etc., — care, impun conducătorilor, eforturile necesare depășirii. Războiul deci, devine, sub imperiul nevoii, un stimulent al latentelor, răscolind energiile creatoare, încordând voința, mobilizând elanul care devine faptă, sacrificiu chiar. Așa în toate și pretutindeni.

În uzine, în fabrici, în ateliere, pe ogor, în biurouri, pe șantiere, oriunde, se arcuiesc eforturi maxime, din care rodesc atâtea produse, odinioară importate de aiurea și atâtea realizări neatînse de posibilitățile noastre în trecut.

Pe frontul acestor încordări, iată că Societatea Națională de Editură și Artă Grafică „DACIA TRAIANĂ” din București își vânzosește ritmul, și-l accelerează, demn de toată admirația și lauda. Ea ne-a dăruit de anul cel nou, o adevărată capodoperă de artă tipografică: „ALMANAHUL DACIA TRAIANĂ”.

Almanahul acesta, a pornit dela ideea originală a înmănușierii câtorva fascicule reprezentative ale celor mai mari edituri și tipografii din țară. E o întrecere creatoare și revelatoare de posibilități, la care participă gustul și priceperea „Monitorului Oficial”, „Universul”, „C. F. R.”, „Timpul”, „Editura „Remus Ciopleac” și „Scrisul Românesc” din Craiova.

Alături de prestigiul tradiției lui care girează înfăptuirile acestor mari tiparități, „Dacia Traiană” aduce masivitatea inițiativii înflăcărate de suflet nou al energilor și talentelor tinere.

Și astfel, a fost atins, în cele mai viitoare împrejurări, momentul maxim ce s'a

## Un an dela înființarea ATHENEULUI ROMÂN FILIALA-TIMIȘOARA

În cursul acestei luni se împlinește un an dela înființarea Atheneului Român Filiala Timișoara. Cu această ocazie conducerea convoacă Adunarea Generală pentru ziua de 16 Ianuarie 1944, orele 15, în saloanele Cercului Militar, fiind înscris la ordinea de zi: constituirea unui Palat comun cu celelalte asociații culturale, cheștiunea membrilor de onoare al Atheneului Român Filiala Timișoara, propunerea d-lor prof. Al. Borza și D. V. Ionescu ca d. prof., P. Ser-

Folklorul poate fi considerat deci ca un ocean de gândire și de spiritualitate populară, cu fundul pierdut în adâncimea vremii și cu calurile mereu puse în mișcare și în creștere de fluxul nouilor creații precum și de acțiunea propagatorilor. Din acest ocean al folklorului bănățean s'a scos până acum prea puțin față de imensitatea pe care o reprezintă și care inundă toate straturile de jos ale vieții noastre dela țară. Dacă nu se vor găsi cercetători și culegători cari să salveze dela perire această bogăție folklorică, ea va putea ușor să dispară pentru totdeauna și să se scurgă pe nesimțite în noianul uitării. Generațiile de azi sunt preocupate în mare parte de alte probleme, impuse de realitățile contemporane, iar bătrânii satelor, deținătorii acestui tezaur popular, vor duce cu ei în mormânt tot lăsamântul de folklor pe care l-au moștenit din străbuni. De aceea este absolut necesar să începă o acțiune urgentă pentru adunarea folklorului, ca să salvăm măcar ceace a mai rămas.

realizat până azi în acest gen, ilustrând cu fiecare pagină un efort tehnic dublat de o adevărată creație artistică. Tot ce tehnica tipografică are mai pretențios își afirmă cu îndrăzneală secretele în subiecte, literă, paginație, culori, tot atâtea mijloace optime, pentru prezentarea unor distinse colaborări cum sunt acelea ale d-lor: prof. Al. Marcu, Ministru al Propagandei Naționale, Al. Bădăuț, Secretarul General al Ministerului Propagandei Naționale, Al. Brătescu-Voinești, Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, Em. Bucuța, Al. O. Teodorescu, Radu Tudoran, Radu Gyr, N. Ionnițiu, George A. Petre, Virgil Molin, Iulian Vesper, Pericle Martinescu, etc.

În fruntea rușorilor, stau însă cuvintele și gândurile d-lui Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului și ale d-lui prof. Mihail Anoniescu, primministrul țării.

Coperta, desenele și ilustrațiile din interior, se datoresc vigurosului talent al înnărilor Drugă.

Plastica este reprezentată prin reproducerea după Grigorescu, Tonitza, etc.

În afară de articole, desene și reproducerea de artă, almanahul este bogat în o seamă de dașe și note și curiozități.

Fără doar și poate, realizarea acestui almanah, se datorește tuturor colaboratorilor dela zețar până la directorul general al Editurii. Decât d. Ion Constantinescu este mai mult decât funcționarul de frunte al Editurii. E născocitorul, pârânela Almanahului. E cel care a veghiat zi și noaptea, la înfăptuirea acestui maximum. Felicitările noastre nu fac decât să se adauge, celor primite dela însăși Prim-ministrul Țării, înaltă subliniere a unei opere tipografice mari.

C. M. L.

geseu să rămână membru activ al filialei Timișoara, etc.

În același zi, la orele 11.30, cunoscutul scriitor OCTAV DESILLA va desvolta în sala Palatului Cultural conferința privind „Procesul de creație al operelor proprii”, iar seara la orele 18 va avea loc o recepție a membrilor și invitaților în saloanele Cercului Militar.

După ședința din 16 I. c. vom face o amplă dare de seamă asupra activității de un an a Atheneului Român Filiala Timișoara.

**Actualitatea**

**BOMBARDAREA SOFIEI**, Capitala Bulgariei a devenit, așa dar, obiectiv militar. Nu este vorba de gară, de instalațiile feroviare, de vreun pod din apropiere și evident, de vreo unitate militară, care este refuzată în capitală pentru prezentare la serbările naționale, ci de întreaga Sofie cu populația întreagă, cu copiii, cu femeile, cu oamenii bătrâni. Ea este acum bombardată sistematic, — zăua de bombardierele grele americane, noaptea — de escadrelle aeriene ale Royal Aer Force. Dacă anglo-americanii vizează exclusiv obiectivele militare, până acum, după o serie de bombardări, nu ar fi rămas niciunul din ele. Dar deoarece Sofie, ca oraș și capitală, nu fusese distrusă încă, Sofia trebuie distrusă ca oraș și capitală. Așa, ca de pildă, unele orașe din Occidentul Europei. Asta nu e teroare? Asta nu e barbarie?

**CULTUL GOGA**. Există un cult la noi în țară pentru Octavian Goga? La această întrebare răspunde d. dr. Aurel Baciu, prietenul și colaboratorul ministerial al lui Octavian Goga, în revista „Indreptarea” din localitate. Da, există un cult al lui Octavian Goga — această afirmare se poate rosti declarativ de către toți românii din întreaga Țară Românească, ce au sentimentul integrității spirituale și etnice a națiunii, și care s’au împărtășit de idealismul ceres al marelui român. Naționalismul autentic românesc și-a găsit expresia oarecărui religioasă în acest cult lui Goga. Ce frumos exprimă acest adevăr al conștiinței noastre d. Aurel Baciu: „Naționalismul integral al lui Oct. Goga, integral dar generos, va putea servi ca pildă pentru orice patriot din lume, pentru că el nu a însemnat numai cea mai autentică energie și forță de creațiune românească, dar el a fost mai presus de toate, izvor de înțelegere și seninătate creștinească”.

**IDEALUL ADMINISTRATIV**. Se vorbeste de administrația publică reprezentivă care trebuie să se transforme în asistență administrativă educativă. Asta e părerea cunoscutului statistician român, D. dr. Abin Manuilă, care are lucrări importante în stadiul administrației române. Dar fiindcă aceste cuvinte exprimă un ideal, acest ideal a fost formulat din sentimentul unor mari lipsuri, pe care le prezintă administrația mai ales acolo, unde în capul ei ar sta oameni copți în cuptoarele politice. Noi avem pilde de funcționari, cari au întrecut în pricepere și în umanitatea funcționărească toate stările din Europa. Ei sunt mari educatori cotidiani ai publicului, cu care vin în contact. Dar mulțimea oamenilor se găsește încă în starea aceea de slabă dezvoltare socială și morală, în care nu este suficient numai cuvântul bun și pilda frumoasă. Să ne gândim la eroii sinistri ai atâtor crime ordinare, pe care ei le comit chiar într-o vreme când crima nu trebuie comisă nici măcar în gând. Administrația educativă va deveni, fără îndoială, o stare generală într-un timp nu prea îndepărtat.

**NOUL EPISCOP**. Directorul Seminarului Central din București, Arhimandritul Cosarie Păunescu a fost ales episcop. Această alegere vorbește, întâi, de minunata școală teologică, Seminarul Central, de unde au ieșit multe figuri de cultură, atât în viața Bisericii, cât și în viața intelectualității noastre naționale. Mitropoliții, episcopi, profesori, universitari, poeți și filozofi, oameni de știință și nenumăratele legiuni de preoți, cari alcătuiesc cadrul de spiritualitate a vieții noastre ortodoxe. Noul Episcop intră în ierarhia înaltă încercat de tradiții și încrețtat de pilde. Și cum, astăzi, numai pilda conțea în viața religioasă, unde se face trăgătura pentru o viață publică de creștinesc naționalism, noul prelat va urma calea idealismului ortodox cu aceea răvnă istovitoare de corp, dar înălțătoare de suflet, care a făcut în trecutul neamului nostru ca arhieriei noastre să fie stâlpii de credință și adevărurile de viață cerească în sânul acestei curate Biserici, care este Biserica noastră Ortodoxă. Răvna noului arhieru este — să devină prin viață și rugăciuni un sfânt, fiindcă dacă este mai puțin decât un sfânt, însemnă că nu este deloc nici arhieru, în care rezidă Iesus, nici o întruțuire românească a divinității poporului nostru.

**Traian Vuia, părintele avionului, a împlinit 70 de ani**  
**Comentarii cu privire la articolul scris de dl. Nicolae Ivan în ziarul „Dacia” din 6 Ianuarie a. c.**

*D. Ivan scrie în articolul cu titlul de mai sus: „Una din cele mai mari glorii românești, o mândrie bănățeană, inginerul Traian Vuia, cel dinții om care a sburat cu un avion creația genului său, este prea puțin cunoscut. Prea puțină lume știe ce-i datorează omenirea sihăstrului dela Garches, orașel de vile și grădini de lângă Paris. Născut în 1873, în comuna Bujor, între Lugoj și Făget, d. Traian Vuia a împlinit de curând 70 ani...”*

*Dupăce aminește câteva momente din tinerețea marelui inventator „care are un singur defect, o modestie exagerată, mergând până la a interzice pri-*

**Ce a scris „România Aeriană” despre Traian Vuia cu ocazia Săptămânei Bănățene din anul trecut**

Sub titlul „Traian Vuia” România Aeriană, organul problemelor aeriene de sub înaltul Patronaj al M. S. Regelui, scrie în luna Martie 1943 pe prima pagină, în semn de omagiu: „Dela 1 la 7 Martie, bucureștenii au avut prilejul să cunoască Banatul, viața locală a acestui luminos colț de țară. „Săptămâna Bănățeană” a stărnit în Capitală un deosebit interes ca; altădată. — în epoca semănătoristă, — „săptămâna bucovineană”.

Astfel de manifestări contribuie într-o largă măsură la cunoașterea spiritualității românești provinciale, fiind pomenite nume, energii, a căror activitate este de obicei dată uitării. Și dacă nu ne înșelăm, cu ocazia „săptămâni bănățene”, numai Universul a amintit de Traian Vuia, ceea ce veți recunoaște, alături de noi, că este foarte, foarte puțin față de personalitatea acestui „argonaut modern” care a răpit, printre cei dinții din lume, cea mai frumoasă „lână de aur” pe care natura o ținea ascunsă între misterele sale...

**Convins de posibilitatea zborului me-**  
**Aeroplanul Vuia Nr. 1**

Traian Vuia începuse din anul 1903 să-și construiască aeroplanul. (Macheta acestuia, întocmită în 1903, a fost expusă în pavilionul României la expoziția universală din 1903 de la Paris și a fost obiectul atenției și admirației nu numai a vizitatorilor români, dar și a celor străini, ce nu aveau cunoștință de contribuția unui român, atât de importantă, la dezvoltarea aviației). A depus o muncă extrem de grea; cu atât mai grea cu cât era lipsit de bani. — Aparatul, planor și motor, a fost realizat în întregime de el. În 1905 „aeroplanul Vuia Nr. 1” era gata, putea să fie încercat în zbor.

Pe un loc ales la întâmplare, la Montesson, la 6 Martie 1906, Traian Vuia va parcurge în aer o distanță de 12 m. cu monoplanul său cu aripi de liliac. Impresionat însă de ușurința cu care se înălța aparatul, inventatorul s’a grăbit să aeriseze. În timpul

**Ce datorează zborul modern lui Traian Vuia**

TREBUE SĂ STĂRUIM ASUPRA ACESTEI „LANSĂRI DIRECTE PE ROATE” INTRUCĂT, DACĂ TRAIAN VUIA ESTE CEL DINTĂI DIN LUME CARE S’A RIDICAT DELA PĂMÂNT CU UN MONOPLAN ECHIPAT CU MOTOR, TOT LUI II REVINE MERITUL DE A FI ADOPTAT CEL DINTĂI ROATE LA SISTEMUL DE ATERISAJ. ȘI ÎNCĂ CEVA, BĂNĂȚEANUL NOSTRU A FOST CEL CARE PENTRU PRIMA OARĂ A „DECOLAT” ÎN ADEVĂRATUL ÎNTELES AL ACESTUI CUVÂNT, INTRUCĂT ATĂT FRATII WRIGHT, CĂT ȘI SANTOS-DUMONT (ACEASTA, CE-I DREPT, NUMAI LA ÎNCEPUT) SE LANSAU CU APARATELE CONSTRUITE DE EI DEPE ÎNĂLȚIMI SAU SCHELE.

HOTĂRÂT, SBORUL MODERN DATOREAZĂ FOARTE MULT ROMÂNULUI TRAIAN VUIA ȘI PRIN EL AVIAȚIA A FĂCUT UN PAS IMPUNĂTOR ÎNAINTE.

NU SE POATE ÎNSEMNA ÎNTR’UN

tenilor săi să scrie despre faptele sale...” și dupăce scrie „laboratorul fizico-chimic”, cel dinții aparat de sbura, cel dinții sbor și alte invenții ale marelui inventator român, continuă: „... n’am vrut să las să treacă aniversarea de șapte decenii de viață activă acestui mare bărbat, fără o sumară și pașidă evocare a fîcreeții sale, ca un modest omagiu de admirație...”

Articolul de mai sus ne face să ne reamintim de ceea ce a scris „România Aeriană” despre Traian Vuia cu ocazia Săptămânei Bănățene din anul trecut și regretăm că spațiul nu ne permite să reproducem în întregime acest articol.

canic, Traian Vuia își va consacra de tânăr timpul, energia, averea și întreg sufletul său pentru a o dovedi lumii, — la acea epocă câștigată definitiv de „cel mai ușor ca aerul”. După strălucite studii de inginerie în Austria și Germania, se stabilește în Franța. Aci, cu toată modestia sa, va fi socotit în curând ca o aleasă personalitate în rândurile acelor câțiva tehnicieni în aviație ai timpului.

În Februarie 1903, — deci cu zece luni mai înainte ca frații Orville și Wilbur Wright să fi reușit cei dinții în lume primele sboruri cu un avion, — inventatorul român adresa Academiei de Științe din Paris un memoriu în care susținea posibilitatea zborului cu un aparat „plus lourd que l’air”. Studiul inginerului bănățean a fost însă clasat cu mențiunea că, rezolvarea problemei zborului cu un asemenea aparat era o himeră. Peste trei ani numai, 43 ani în urmă, Traian Vuia va demonstra practic onorabililor academicieni exact contrariul: zborul mecanic era posibil.

acestei manevre, aeroplanul este grav avariat... Bănățeni), care auziseră de accidentul lui, strâng 20.000 coroane și i-le trimit pentru a-și repara „automobilul cu aripi”. Încă în cursul aceluiaș an, aeroplanul este din nou pus la punct, astfel încă în zilele de 12 și 13 August 1906, pe câmpul dela Issy — les — Moulinaux, Traian Vuia poate sbura iarăși... — Revista „L’Aérophile” din Paris, în numărul de pe luna Iulie 1907 scrie: „Aeroplanul Vuia Nr. 1, nu trebuie să se uite, a fost experimentat public înaintea tuturor aparatelor actuale...” adică și a aparatului lui Santos — Dumont, iar în numărul de pe Octomvrie 1906, al aceluiaș periodic francez, se află scris: „Ca să nu fie însă la voia vântului și astfel să înălțuro pierderea unui timp prețios domnii Bleriot și Voisin vor modifica aparatul în așa chip, încă să poată obține lansarea direct pe roate ca Vuia...”

**EDITORIAL TOATĂ VASTA ACTIVITATE A ROMÂNULUI, CARE A FĂCUT ÎN FAȚA LUMII, CEL DINTĂI, DOVADA PREMOTORIE A SERIOASELOR ÎNSUȘIRI PE CARE NEAMUL NOSTRU LE POSEDĂ ÎN DOMENIUL AVIAȚIEI...**

Ultimele știri despre Traian Vuia le-am avut în 1938. El trăia, bolnav, în condițiuni excepționale de modeste, la Garches, lângă Versailles. Dacă nu a trecut încă în rândurile dreptilor, inventatorul român are azi 70 ani.

**Ultimele știri despre Traian Vuia**

Ultimele știri despre Traian Vuia le-am avut în 1938. El trăia, bolnav, în condițiuni excepționale de modeste, la Garches, lângă Versailles. Dacă nu a trecut încă în rândurile dreptilor, inventatorul român are azi 70 ani. Întrebarea logică ce se impune ori-cărui dintre noi este dacă Statul Român nu are datoria să realizeze în sfârșit intenția de a înducei poate ultimele luni de viață ale uitatului Traian Vuia, acordându-i o pensie viageră. Fără îndoială, el merită acest întărire și modest semn de recunoștință națională. „România Aeriană...”

Dacă cele de mai sus ce s’au scris despre marele inventator ne-au umplut inima de bucurie, trebuie să mărturisim că ultimele știri despre Traian Vuia, redade de România Aeriană — ne întristează.

Nu avem nici o cunoștință că Statul român ar fi acordat marelui inventator o pensie viageră și nici nu ne surprinde dacă nu s’a făcut în privința aceasta nimic din partea Statului, care are — mai ales în zilele de zi — griji mult mai mari.

D. Ivan scrie în articolul său, între altele: „... că lugojenii în anul 1902, într’un splendid elan de entuziasm — au adunat fonduri suficiente pentru ca tânărul inventator să poată pleca la Paris să-și verifice acolo, în contact cu oamenii și cărțile din Orașul Lumină, exactitatea calculelor făcute pe malurile Timișului...”, iar România Aeriană scrie că „Bănățenii, care auziseră de accidentul lui, strâng 20.000 coroane și i le trimit în anul 1906, pentru a-și repara automobilul cu aripi...”

Cele două fapte de mai sus ale Bănățenilor din trecut, ne fac să ne gândim că și fără concursul Statului s’ar fi putut — de data aceasta — înducei poate ultimele luni din viață ale neuitatului Traian Vuia, fie prin o acțiune comună sau individuală — bineînțeles tot bănățeană — sau poate s’ar fi putut face ca să-l avem chiar într’una din casele Timișoarei sau moșie din Banat, înconjurate de stima și dragostea bănățenilor.

**Ce spune d. Dr. Caius Brediceanu, fost ministru**

D. dr. Caius Brediceanu, al doilea fiu al lui Coriolan Brediceanu, venind la Timișoara în luna Aprilie 1943, pentru a lua parte la înmormântarea lui Anton Mocioni, cu care a fost din copilărie în raporturi de prietenie, a spus ziarului Dacia următoarele în legătură cu amintirile D-sale dela Conferința Păcii din 1919—20 dela Paris, unde a participat ca delegat al României: „... Din amintirile mele dela Conferința Păcii, una trebuie să încante pe fiecare bănățean: faptul că l-am ales imediat la sosirea mea la Paris de colaborator în calitate de consilier tehnic pe marele inventator român, inginerul bănățean Traian Vuia. El a devenit în delegațiunea noastră prin forța enormă de muncă, prin cunoașterea perfecă a limbii franceze, prin claritatea judecății sale de mare gânditor și filosof, prin maniera sa modestă și discretă, unul din factorii principali ai misiunii noastre.

Traian Vuia — foarte puțin o știu — prin invenția sa este părintele aviației de astăzi, pentru că el este muritorul care pentru întâia oară s’a înălțat cu un avion dela pământ spre cer.

Îl consider pe Traian Vuia ca pe unul dintre cei mai mari fii ai Neamului...”

D. dr. Caius Brediceanu pronunțase ultimele cuvinte cu atâta convingere că părea transfigurat de puterea lor.

(b. a.)

**P. S. Efrem Tighineanul a fost ales arhiepiscop al Chișinăului și mitropolit al Basarabiei**

Colegiul Electoral pentru alegerea noului arhiepiscop al Chișinăului și mitropolit al Basarabiei, întrunindu-se, a ales în ziua de 12 Ianuarie c. c. cu 166 voturi din 134 P. S. Efrem Tighineanul.

De față au fost I. P. S. Patriarhul Neocedem, d. prof. Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de miniștri, d. prof. Ion Petrovici, ministrul Culturii Naționale, I. P. S. S. Nicolae Bălan, membrii permanenți ai colegiului electoral precum și membrii consiliului eparhial din arhiepiscopia Chișinăului.

# DACIA

AGRICULTURĂ  
COMERȚ  
INDUSTRIE

FINANȚE  
MESERII  
LEGI-DECIZII

## AGENDA

### Termene

20 Ianuarie 1944

— Examen de diplomă pentru medicii specializați în igienă.

— Termenul de predare al bumbacului neagrănat indigen recolta 1943, se prelungește până la 20 Ianuarie 1944. Această privește și bumbacul pe cari proprietarii cu cel puțin 10 ha., cultivate cu bumbac sunt obligați să-l predea.

— Se acordă o nouă și ultimă prelungire până la 20 Ianuarie 1944, a termenului de predare a lânii.

— Dacă până când se va mai putea comercializa: Ghiuden de porc, de vacă, calabos, krakauer, limbă de porc, limbă de vacă, pastramă de porc, șuncă afumată cu os.

25 Ianuarie

— Incepe examenul de capacitate pentru învățământul muncitoresc.

31 Ianuarie

— Ultima zi de primire la plata impozitelor a biletelor de 100 lei retrase din circulație.

— Toate întreprinderile mecanice și metalurgice comunică Ministerului Muncii salariile medii pe categorii și grupe de muncitori.

### Licitații

17 Ianuarie 1944

— La Direcțiunea generală O. F. R. București, pentru infrastructiunea unui pod; valoarea lucrării cca. 185 milioane lei; și unui pod, valoarea lucrării cca. 88 milioane lei.

— Uzinele comunale București pentru procurarea ferodon, oțel, bușoane, curele etc.

18 Ianuarie 1944

— La Vama Jimbolia pentru vânzarea mărfurilor căzută în rebut.

— La Regia Autonomă C. F. R. București, Str. Amiral 4, pentru 13 locomotive Diesel.

— Idem pentru 29 trolii mecanice.

— Idem 114 betaniere de 25 litri, 54 benzi de transport.

— La Regia Autonomă C. F. R. București pentru 243 km. linie deconville; 15 motopompe de epaisment, 335 buc. unelte pneumatice.

— C. N. R. Turda arendarea pe 2 ani 412 jug. teren.

— Uzinelor Comunale București pentru 1 vag. paie de mătasă.

— La Primăria Semiclacul Mare pentru vânzarea a 2 vieri și un taur, reformati.

— La Vama Arad-Intrepozite pentru vânzarea mărfurilor căzută în rebut.

— La Primăria comunei Sibest, jud. Fărna-Mare, pentru vânzarea de 363.603 mc. lemne (dif.)

— La Ministerul Finanțelor pentru rechiziile birou.

19 Ianuarie

— La Primăria comunei Pădureni pentru vânzarea unui taur reformat.

20 Ianuarie 1944

— La C. F. R. București pentru diferite piese de schimb necesare pentru reparații de locomotive.

— La Economatul P. C. A. București pentru procurarea a 400 m. p. linoleum.

— La Economatul P. C. A. București pentru procurarea a 400 m. p. linoleum.

## INTREPRINDERILE TIMIȘORENE DE UTILITATE PUBLICĂ

Economia municipală a Metropolei Banatului prezintă o continuitate perfectă în evoluția sa, astfel că Timișoara a fost luată totdeauna drept model în materie de urbanism și edilitate.

Aceasta s'a datorat desigur faptului că în fruntea întreprinderilor noastre municipale s'au găsit totdeauna oameni cu o perfectă pregătire, iar pe alți parte primarii, cari s'au succedat la conducerea municipiului, au păstrat bunele tradiții și au slujit în spiritul care a stat la baza economiei municipale.

Caracterul esențial al întreprinderilor municipale a constă în aceea că aceste întreprinderi au stat în slujba populației. În acest sens s'au creat numeroase și variate întreprinderi ale orașului nostru, rostul lor fiind aprovizionarea populației cu apă, înlesnirea circulației pe teritoriul orașului, furnizarea iluminatului, aprovizionarea cu lapte, asigurarea curățeniei, a canalizării, aprovizionarea cu cărămidă, toate necesități publice absolute cari trebuiau satisfăcute în condițiuni optime de calitate și preț, ferind prin aceasta populația de speculă.

Caracterul altruist al întreprinderilor municipale, reese și din faptul că excedentele bugetare eventuale, cu excepția rezervelor destinate investițiilor, au trecut automat în bugetul general al municipiului ușurând prin aceasta sarcinile fiscale ale populației municipale.

Asfel s'a ajuns ca întreprinderile municipale de utilitate publică să fie în fapt utile și necesare publicului, simultan Metropola Banatului primind un impuls important în prosperitate, reușind să ajungă, în special în ultimii zece ani, la o înflorire cu adevărat excepțională.

Din cele de mai sus tragem concluzia:

Ar fi de dorit ca întreprinderile de utilitate publică, azi comercializate, ale municipiului nostru, să-și păstreze și în viitor caracteristicile esențiale cari au patronat la înființarea lor și să nu devină eventual în întreprinderi de operațiuni comerciale.

Ceiace este creat cu scop altruist, este bine să rămână ca atare mai ales

ECONOMICUS

## INFORMAȚIUNI

### X AUTORIZAȚIE PENTRU MOTOARE.

Subsecretariatul de stat al Industriei, Comerțului și Minelor a autorizat. Primăria orașului Caransebeș, să instaleze și să exploateze un grup electrogen cu motor Diesel de 300 C. P. consumând motorină în uana electrică comunală. — D. prof. Andrișiu Gheorghe domiciliat în Timișoara să instaleze și să exploateze la rășnița sa aflătoare în comuna Murani plasa Vința un motor cu combustie internă de 19 C. P. d Lutz Ioan din comuna Săcălaz plasa Centrală să instaleze și să exploateze în rășnița sa de măcinat porumb un motor cu combustie internă de 50 C. P.

X O NOUA TAXA FIKĂ. Recent, a intrat în vigoare noua taxă fixă stabilită pe cap de porc introdusă în Abator, drept echivalent al impozitului pe cifra de afaceri convenit pentru untura topită. Același taxă a fost redusă de la 500 lei la 350 lei de cap.

X POLITICA DE CREDIT A B. N. R. Activitatea bancară în piașamentele de credite necesare economiei naționale se reflectă în portofoliul de scont al Băncii Naționale a României, al cărui nivel a crescut cu osebire în a doua jumătate a anului trecut. Evoluția acestui cont confirmă că primul nostru institut de emisiune se menține pe făgașul politicii sale de sprijinire a pieței cu credite largi. În milioane lei această evoluție a fost următoarea: 1939 Decembrie 18 822, 1940 Decembrie 20 949; 1941 Decembrie 27 034; 1942 Decembrie 34 547, 1943 Decembrie 18, 52.104. Rezultă o creștere de peste 53% a portofoliului de scont la 18 Decembrie 1943 față de situațiunea de la finele anului precedent.

X PREȚURI MAXIMALE. Până la data de 20 Ianuarie 1944, prețurile maxime de vânzare ale mezelurilor se fixează astfel: Ghiudemul de porc engros 297, endetail 357, ghiudemul de vacă 276—331, calabos 119—143, krakauer 209—250, limbă de porc 454—545, limbă de vacă 454—545, pastramă de porc 454—545 șuncă afumată 359—402. După data de 20 Ianuarie 1944 produse-

le de mai sus nu vor mai putea fi comercializate. Prețul maximal pentru jamerele proaspete fixat prin ordonanța No. 40 se anulează. Prunele uscate și afumate se vor vinde loco producător în conformitate cu deciziunea No. 335/943 a Comisariatului General al Prefurilor.

X PIATA CEREALELOR. Călmul se menține pe târgul cerealelor. Obșnuite tranzacțiuni pentru aprovizionarea consumului intern cu cereale, în cadrul orânduirii legale a pieței. La leguminoase mișcare redusă. Cumpărările de mazare „Victoria” pentru export au încetat, deocamdată, după ce s'au achiziționat 1000 de vagoane la prețul de 270.000 lei vagonul duplicat cfr. Pentru a înlesni cât mai mult exportul cerealelor, leguminoaselor și olcaginoaselor, un decret-lege, exceptează de la prevederile legii, prin care a fost înființat Oficiul exportatorilor de cereale și furaje, operațiunile de expert, ce vor fi făcute de Institutul Național al Cooperăției și de Uniunea Sindicatelor Agricole. În cadrul hotărârilor ce au fost luate re Consiliul Interministerial și în condițiunile legii pentru stabilirea producției, cumpărării, vânzării și circulației cerealelor.

X INTENSITATEA TRANSPORTULUI SPECIEI DE ZAHAR ȘI A ZAHARULUI. Campania transporturilor de sfeclă din anul acesta a început la finele lunii Septembrie și s'a desfășurat cu mare intensitate în tot cursul lunilor Octombrie și Noiembrie. Față de anii precedenți, în luna Octombrie 1943 s'au transportat 21.397 vagoane față de 9196 vagoane transportate în anul 1942 iar în luna Noiembrie 1943 s'au transportat 20.847 vagoane față de 9739 vagoane în 1942. Rezultă că în lunile Octombrie și Noiembrie 1943 s'au transportat 42.244 vagoane față de 18.935 vagoane în 1942 ceea ce reprezintă un spor de 122 la sută. Deasemenea în cursul lunii Decembrie 1943 s'au încărcat 1560 vagoane de zahăr, pe când în aceeași lună din anul 1942 s'au încărcat numai 412 vagoane, ceea ce reprezintă un spor de 279 la sută.

## AVIZ IMPORTANT pentru industriași și fabricanți

Se află de vânzare urgent în Timișoara un Conac boeresc e extraordinar de frumos și total nou, și multe clădiri, toate noi pentru mare industrie (fabrici), cu garaj și cu diferite alte dependințe, cu teren cca. 2 jughere, tot terenul este îngrădit. Clădirile de industrie încă nu au fost folosite. Oierie rog la administrația zărilor sub „Prima și Excepțional”.

1400

## LEGI-DECIZII

### Texte-Comentarii

#### MODIFICAREA LEGII SANITARE VETERINARE

Legea sanitară-veterinară Nr. 84 din 1942 a fost modificată în sensul că se aduc unele modificări și precizări la art. 3, 12, 15, 16, 19.

Modificarea art. 19: impozitul pe căni de vânat se limitează la maximum de lei 500 anual iar pentru alte categorii de căni impozitul respectiv va fi maximum 2.000 lei anual de cap.

În art. 27 se prevede că în viitor bovine, bivoli și solpedele chiar când se taie pentru consumație particulară vor fi tăiate numai la un abator sau loc de tăiere public și vor fi examinate înainte de tăiere.

Când interese însemnate de sănătate publică sau sanitară veterinară ar cere Ministerul Agriculturii și Domeniilor ar putea introduce obligația examinării după tăiere și a cărnurilor destinate consumației pentru particulari.

Art. 33 a fost modificat în sensul că taxa de 1 leu la kgr. din abatorii a fost majorată la 1% din valoarea cărnii dat cel puțin 1 leu la kgr.

Celelalte modificări se referă la măsurile pe cari proprietarii și organele oficiale sunt obligați să le ia oricând ori se ivește vre-o epizotie.

Prin art. 108 se dispune că legea sanitară-veterinară va intra în vigoare numai odată cu publicarea regulamentului ei de aplicare. Până atunci rămân în vigoare dispozițiunile legii de Poliție Sanitară-Veterinară din 20 Noiembrie 1912 cu toate modificările ei ulterioare.

#### MODIFICAREA ART. 15 DIN LEGEA CORPULUI TEHNIC MILITAR

„Monitorul Oficial”, din 11 iert. publică următorul decret-lege.

Art. unic. — Art. 15 din legea Corpului tehnic, se modifică după cum urmează:

Art. 15. — Până la trecerea armatei pe picior de pace, vor putea fi primite ca ofițeri tehnici:

I. În specialitățile tehnice, grupa I, II, III, IV și VI, pe baza propunerii Direcțiunii Superioare Tehnice, aprobată de Consiliul Superior al Oștirii.

a) Ofițerii de toate gradele care posedă titlul de inginer, doctor sau licențiat în una din specialitățile tehnice prevăzute la art. 3; și care:

b) Ofițerii de toate gradele specializați prin aptitudini și prin lucrări efectiv dovedite în unul din domeniile tehnice prevăzute la art. 3; și care:

— au condus ateliere, servicii tehnice și stabilimente tehnice cel puțin 3 ani din carieră sau

— au făcut parte din comisii de recepție de armament și munițiuni cel puțin 3 ani de carieră.

II. În specialitatea tehnică, grupa V, pe baza propunerii Direcțiunii Superioare a Moto-Mecanizării aprobată de Consiliul Superior al Oștirii, ofițerii acțiiv de toate gradele specializați prin aptitudin și lucrări în domeniul tehnicii auto, care timp de 3 ani:

— au condus birouri și servicii tehnice, precum și ateliere de reparațiuni auto;

— au condus formațiuni auto sau ateliere militarizate;

— au condus depozite de material tehnic auto sau depozite de carburanți.

— au acționat în cadrul școlilor și unităților moto-mecanizate ca instructori tehnici;

— au făcut parte din comisii de recepție auto, care de lupă, blindate sau materiale auto și carburanți, necesare motomecanizării, în țară sau străinătate.

# ZILNIC DE TOATE SI PENTRU TOTI

**— FAINA ALBA SE DISTRIBUE PANA LA 31 IANUARIE.** Pentru a inlesni aprovizionarea cu făină albă, se prelungește valabilitatea comunicatului din 2 Decembrie 1943, până la 31 Ianuarie 1944. In consecință dela 8 Ianuarie până la 31 Ianuarie 1944, făină albă se va vinde liber în orice cantitate și fără nici o formalitate publicului consumator, în depozitele, magazinele și celelalte localități de desfacere din Capitală și din provincie. Depozitele, magazinele și localitățile de desfacere, care în mod obișnuit distribuie făină albă, sunt obligați să aibă permanent stocurile necesare pentru satisfacerea integrală a tuturor cererilor. In același timp întreprinderile comerciale și industriale vor putea distribui salariaților lor cu plată sau gratuit orice cantitate de făină albă.

**— NUMIRI** Prin decizia dlui medic-șef al județului Caraș dna Floarea Conceanu, absolventă a Școlii de moașe din Lugoj, a fost numită în postul de moașă în comuna Prilipeț.

**— PENTRU COMANDANȚII E. E.** Se aduce la cunoștința comandanților de centre și subcentre P. P., șefi și șefe de subcentre E. E., că sunt obligați a lua parte la convocarea ce va avea loc Vineri, 14 Ianuarie 1944 ora 17, la Școala Primară Nr. 3, Str. Moșă Nicară, — biserică Română din Fabrică. Nu se admite nici o lipsă.

**— TRENUL — DAR CU ALIMENTE PENTRU COPIII FRANȚEI.** In legătură cu cele 51 vagoane cu alimente pentru copiii Franței, subliniem că 45 vagoane au fost dăruite de Guvernământul Transisriei de sub înțeleapta conducere a Domnului Guvernator George Alexianu. In Transisria trenul compus din 45 vagoane a fost încărcat în gara Crișjevo și dirijat spre destinație sub supravegherea și controlul direct al dlui inspector Coriolan Bărbat, cumșutul publicist arădean, — conform ordinului Guvernământului Nr. 152.050 din 4 Noembrie 1943.

**— RECEPȚIONARE DE POD.** Prin decizia Prefecturii Județului Nr. 23103 s'a efectuat recepționarea definitivă a lucrărilor de înțărare a podului Nr. 3 de pe drumul județean Ususău—Chelmac—Belotin.

**— EXAMENELE DE ADMITERE IN CLASA V.** Examenele de admitere în Clasa V, sesiunea extraordinară, încep Duminică 16 Ianuarie 1944, orele 10 a. m. Inscriserile se fac până la 15 Ian.

**— PREȘEDINTELE COMISIEI SUPERIOARE DE ARBITRAJ.** D. colonel Urechescu Constantin a fost numit președinte al Comisiei Superioare de Arbitraj (Comireca) pentru judecarea reclamațiilor făcute cu privire la fabricarea ciucucurilor auto.

**— D. PROF. MOGA ȘI-A RELUAT POSTUL LA MUZEUL BĂNĂȚEAN.** D. prof. Marius Moga, întors din concentrare, și-a reluat postul la secția istorică a Muzeului Bănățean.

**— SEDINȚA COMITETULUI DE DIRECȚIE A CONSILIULUI DE PATRONAJ** Sedința comitetului de direcție a Consiliului de Patronaj Timișoara, a fost amânată pentru Miercuri, 19 Ianuarie la orele 11.

**— INCHEIEREA CONTRACTELOR DE ADMINISTRĂRI LOCALE.** Buletinul Jud. Timiș-Torontal Nr. 1, publică avizul consiliului de avocați al Ministerului Afacerilor Interne, cu privire la încheierea și executarea contractelor încheiate de administrațiile locale.

**— CURS DE PERFECTIONARE DE 10 ZILE PENTRU TRACTORIȘTI.** Toți conducătorii de tractoare sunt obligați să urmeze la școala de Moto-cultură din Gănicul-Mare un curs de perfecționare de 10 zile cursul va fi predat de monteuri specialiști ai fabricilor de tractoare. Tractoriștii vor fi chemați după mărcile de tractoare în trei serii. Participarea este obligatorie.

**— LUCRĂRI DE PAVĂGH IN COMUNA BĂRĂTEAZ** In ziua de 20 Ianuarie a. l. ora 10 se va ține la primăria comunei Bărăteaz pentru pavarea șoselelor de trecere. Valoarea devizului este de 460.000 lei.

**— CARNELE TIP PENTRU I. O. V. R. DIN RĂZBOIUL TRECUT.** Toți invalizii și văduvele din războiul 1914—1919 care au titlul de pensie, indiferent de grad, sunt obligați a se prezenta la Biroul I. O. V. al Municipiului Timișoara etaj II, camera 94, dela 17 Ianuarie până la 22 Ianuarie 1944, între orele 11—14, cu una fotografie 5/4 cm, fond alb și capul descoperit, pentru a primi carnele „tip” fără de cari carnele nu vor mai putea primi pensia la Administrația Financiară.

**— PREȚURILE INCĂLȚĂMINTEI PE BOX.** In urma ordinelor Ministeriale Nr. 24.902, 25690 și 25.843.1943 prețurile la încălțăminte gata specificată mai jos sunt următoarele: pantofi femei Nr. 25 Lei 2627; pantofi femei Nr. 36—39 Lei 3410; ghete copii Nr. 29—31 Lei 2740; ghete copii Nr. 32—35 Lei 3080; ghete copii Nr. 36—37 Lei 3400; ghete copii Nr. 38—39 Lei 3575; pantofi copii Nr. 36—37 Lei 3135; pantofi copii Nr. 38—39 Lei 3410; pantofi copii Nr. 29—31 Lei 2574; pantofi copii Nr. 32—35 Lei 2883; pantofi bărbătești maron Nr. 40—45 Lei 3634; pantofi bărbătești negri Nr. 40—45 Lei 3724; bocanci negri Nr. 40—45 Lei 4840 și bocanci maron Nr. 40—45 Lei 5176.

**— AMANARI DE CONCURSURI.** Se face cunoscut Comitetului loc. de Patronaj, de către Consiliul de Patronaj, că data fixată pentru deschiderea Școlii Tărănești dela Tabăra Paulești-Prahova s'a amânat pentru 16 Ianuarie a. c.

**— ȘEFII INSTITUȚIILOR DIN JUDEȚ. CHEMAȚI LA MINISTER.** Dl. consilier Popescu, Arad, însoțit de dl. Petru Pavei președintele Camerei de Agricultură au plecat la București fiind chemați la Ministerul Agriculturii și Domeniilor pentru a primi instrucțiuni referitor la planurile de cultură din primăvara anului.

## Procesul unui fost administrator financiar

Curtea de Apel, secția a 3-a, formată cu d-nii dr. Eugen Pop, președinte, Pașoșanu și Opreșănescu, procuror general Marjinescu, grefier fiind d. Ștefan Dumbravă, a desbătut procesul fostului administrator Alexandru Mucichescu, pentru crima de luare de mită. Fostul administrator financiar a fost

**— CONFERINȚELE EXTENSIUNEI UNIVERSITARE.** Secția Timișoara a Extensiunii Universitare ține în această săptămână următoarele conferințe: La Timișoara: Luni, 17 Ianuarie prof. univ. E. Petrovici dela Facultatea de litere din Sibiu, va vorbi despre „Toponimia Ardealului”. La Arad: 13 Ian. dl. prof. E. Petrovici va conferența despre importanța pe care o are toponimia românească pentru dovedirea continuității noastre pe plaiurile Daciei. La Beșeu: în 16 Ian. va conferența prof. univ. Al. Borza despre Dovezile etno-botanice ale continuității noastre. La Caransebeș ține conferință prof. univ. E. Pop, despre Pașimi științifice Ardelene. La Livoș în ziua de 16 Ian. va conferența prof. Victor Stanciu despre „Vechimea neamului nostru dovedită de peștele lui”. La Oravița Sâmbătă în 15 Ian. va ține conferință dl. profesor V. Radu despre „Soma și vise”.

**— MECANICI VOR FI VIZITAȚI LA DOMICILIUL DE O COMISIE.** Mecanicii cari au ateliere proprii de reparat mașini agricole, cari au cerut ca fie mobilizați pentru lucru vor trimite până la 25 Ianuarie crt. o cerere direct Camerei de Agricultură Biroul M. O. N. T. pentru a li se recunoască aceste ateliere. Până la 16 Februarie vor fi vizitați de o comisie prezidată de dl. ing. Molnar Ardi. delegatul Ministerului Agriculturii și Domeniilor, pentru a se vedea dacă corespund normelor.

**— CONFERINȚA D. prof. Vichenciu Ardeleanu va conferența Duminică, 16 Ianuarie în com. Banloc, despre „Momente mari din trecutul Neamului Românesc”.**

**— FAMILIA DIN PUNCT DE VEDERE JURIDIC.** D. dr. Romulus Secoșan, în conferința în cadrul Cursurilor Tărănești, fa com. Pădureni-Lighet, Duminică, 16 Ianuarie, despre: „Familia din punct de vedere juridic”.

trimis în fața Curții fiindcă a luat 30.000 lei dela comercianul Ion Alfréd, din Timișoara, pentru a-i exopera o reducere de impozit. Desbaterile au fost încheiate, dar Curtea a amânat pronunțarea sentinței la data de 13 Ianuarie 1944.

## Un proces vechiu în desbaterea Curții de Apel

Au fost trimiși în judecata Curții de Apel, la secția a 3-a criminală, pentru crima de luare de mită, fals și dare de mită următorii inculpați: Pavel Nedelcu, grefier la judecătoria Receaș, Faur Dărie, preot din Paniova, Constantin Simionescu, șeful regiunii agricole, Căldăraș Ioan, Iancu Maria și Trifu Mihai, toți locuitori din comuna Paniova.

Primii trei inculpați au primit bani, iar cei din urmă au dat bani pentru a fi împroprietăriți. Nedelcu, Faur și Si-

mionescu au falsificat listele de împroprietărire, ștergând oameni ce erau îndreptățiți și dând loțuri altor persoane, conducându-se numai după considerentul mitei pe care o cereau și au primit-o. Locuitorii nedreptățiți au stăruit însă până au clarificat escrocheria ce s'a făcut, iar inculpații au fost deferiți spre judecare secției criminale a Curții. Desbaterile în fond a acestui proces, care durează de câțiva ani, s'a terminat. Urmează să se pronunțe numai sentința.

## A închis măcelăria fără autorizație

Măcelarul Ștefan Kerekes, din Str. Porumbescu 2, a fost trimis în judecată fiindcă a închis măcelăria fără să fi cerut și obținut autorizațiunea Ministerului Economiei Naționale, întrucât, în

vreme de război, această autorizațiune este necesară și prevăzută prin lege. Măcelarul va fi judecat de instanța de sabotaj a tribunalului local pentru delictul de sabotaj.

## A MURIT IN INCHISOARE

Pavel Viman, de 53 ani, din comuna Mănăștur, a fost deșus la penitenciarul local spre a executa o condamnare penală de 3 luni închisoare. Pavel Viman a fost condamnat de judecătoria Vinga pentru delictul de vătămare gravă a in-

tegrității corporale. După câteva zile dela încarcerarea în penitenciar, Pavel Viman a fost găsit mort în patul său din celulă. El a murit subit, din cauza unui acces la inimă, cum a stabilit medicul legist. El suferea de miocardită cronică.

## Proprietar de casă din Măureni reclamat parchetului

Șefa oficiului postal din comuna Măureni, d-șoara Jac Lucreția, a reclamat parchetului pe Sahn Andrei, din acra comună, proprietarul casei unde se află oficiul postal, închiriat cu contract în regulă, dar pe care proprietarul nu vrea să-l mai respecte și refuză să pună la

dispoziția oficiului P. T. T. de acolo toate camerele prevăzute în contract.

D-șoara șefa a oficiului arată că datorită acestui fapt nu are unde lucra și întrucât nu găsește alt local, este nevoită să închidă oficiul. De aceea, parchetul este rugat să intervină.

**— IN ATENȚIA AUTORITĂȚILOR INSTITUȚIILOR CIVILE ALE STATULI** Corpul VI. Armă, cu ordinul 38.551 din luna curentă a hotărât ca evreii aflați repartizați la autoritățile și instituțiile civile al statului să rămână mai departe la dispoziția acestora până la data de 2) Ianuarie 1944. Până la această dată, autoritățile civile vor cere telegrafic dela Marele Stat Major aprobarea. Dela 20 Ianuarie 1944, evreii pentru care nu s'a primit aprobarea dela Marele Stat Major, vor fi rădicați de către autoritățile militare.

**— NOUL PRIMAR AL COMUNEI URSENI.** D. Ion Lucașan a fost numit primar al comunei Urșeni în locul dlui Ion Buibaș demisionat.

**— CARAVANA CINEMATOGRAFICĂ PENTRU SĂTENI.** Caravana cinematografică pentru săteni, care activează în județul Timiș-Torontal va vizita Duminică 16 Ianuarie comunele Opațița și com. Banloc.

**— PLANUL DE INVESTIȚII AL CAMEREI DE AGRICULTURĂ.** La Camera de Agricultură se lucrează la planul de investiții pentru anul 1944—45. S'au prevăzut următoarele lucrări: 1. Construirea unui Ocol Agricol model la Ciocova 10 mil. 2. Transformarea radicală a Ocolului Agricol Receaș 4.254.000 lei. 3. Facerea unei porcărețe materiale pentru porcii de elită la ferma Dragșina 3.536.400 lei. 4. Grajduri cu magazii și locuințe pentru servitori în comunele Receaș, Lipova și Gătaia 4.600.000 lei. 5. Repararea și transformarea locuinței administratorului Fermei Dragșina 2.53.665 lei.

**— MOBILIZARE PENTRU LUCRU NU MAI PRIMESC CULTIVATORI DE BUMBAC.** Cultivatorii de bumbac din județul Timiș-Torontal cari au făcut cereri pentru mobilizare pentru lucru sunt respinși deoarece în județ nu se face de cât a plantație de 50 Ha, care a fost repartizată la instituții de stat pentru experiență.

**— CURSURI PENTRU ELEVI DE ȘCOALA PRIMARA LA LECTORATUL GERMAN.** Dela începutul anului școlar Lectoratul German din Timișoara a inaugurat un curs de conferințe pentru elevi și elevi de școală primară (6—8 ani). Conferințele au loc regulat Vineri la ora 16.3). La cursul acesta în care s'a dat o privire generală asupra literaturii germane, pot participa și adulții. Cea dintâi conferință după vacanță de Crăciun are loc Vineri, 14 Ianuarie în sala mare a Lectoratului (Bulev. Regele Mihai I, Nr. 8). Subiectul: Lehergrin de Wagner. Esenta motivelor wagneriene se va explica la pian.

**— LA ȘCOALA DE CONDUCTORI SILVICI, Casa Verde din Timișoara este vacant un post bugetar de om de serviciu, Salariu bun și înveșnire completă. Se primește bărbat sau femeie și cu acție complete. Orice alte întrebări în orele de serviciu la Direcțiunea Școlii.** 1389

**— BIROU AVOCATIALI** Dr. Ioan Dobroșan și Dr. Aurel Mezin avocați Timișoara l. aduc la cunoștința on. clientele, că începând dela data de 1 Ianuarie 1944, au deschis împreună birou avocațial în localul arătat mai sus. 1399

## RADIO



### AUGUST GIANONE

IV, Bulevardul Berthelot nr. 6.  
Sucursala: Piața Brătianu  
Inreg. Of. Cam. Com. nr. 187/10291 940  
1332-1

# ARADUL CULTURAL

## Cu fonduri românești a fost clădit liceul de băieți Moise Nicoară încă acum câteva decenii Ce e bine să se știe de toți românii dela granița de vest

Cu prilejul conferinței ținută în cadrul societății „Astra” de către d. Ascaniu Crișan, directorul liceului Moise Nicoară, care a tratat cu această ocaziune subiectul „Realizări de teren școlar în ultimii 25 de ani”, cum era firesc printre atâtea probleme puse la ordinea zilei s'a vorbit mai ales despre școlile secundare din Arad și în special s'a căutat să se arate care este situația liceului de băieți Moise Nicoară, a cărui clădire, după cum afirmă conferențiarul în baza celor mai autentice documente, a fost clădită din fundațiunea unei românce și anume a d-nei Bibits, născută Tomejan, care este de origine din Serbia și care a fost de origine română, fiind în același timp de religie ortodoxă. Măritată curând după ce se stabilise în localitate cu subprefectul de pe atunci Bibits, probabil de origine sârbă, după cum îl arată numele, trece la religia romano-catolică pe care o iubește. Din căsăcia aceasta româncă Tomejan, n'a avut niciun copil și prin urmare își testează întreaga sa avere pe scama bisericii romano-catolice, formând un prim fond cu scopul ca din el să se înființeze un cămin pe lângă gimnaziul din Sântana, cu scop educativ. Această donațiune s'a făcut în anul 1774. Scopul pe care îl urmărea căminul era de a da posibilitate tuturor tinerilor fără mijloace din județul Arad ca să-și facă aici educația și să fie crescuți în spirit catolic și maghiar. Conducerea acestui cămin urma să fie lăsată în seama ordinului călugăresc piarist, care avea o mănăstire în comuna Sântana. Dintr-o altă dare de seamă făcută de către același conferențiar cu prilejul unei festivități la liceul Moise Nicoară de astăzi se mai precizează că din literele testamentului, lăsat de către donatoarea Bibits, reiese clar că tenă din urmărea căminului și ce anume servicii trebuiau să presteze conducătorii lui, care erau obligați de a lucra în spiritul statului maghiar de pe acea vreme. Dar din același testament mai reiese clar că scopul principal era convertirea tineretului nemaghiar la religia romano-catolică și în primul rând această convertire era îndreptată împotriva românilor, care formau și formează și astăzi majoritatea locuitorilor din partea liceului. Dar cine nu cunoaște bine istoria trecutului acela nu-și poate da seama câte au avut de suferit românii încă de pe acea vreme. De tristă memorie pentru întreg poporul român din Ardeal și Banat, tocmai pentru faptul că el nu era lăsat în pace să se dezvolte în libertate și după dorința sa, ci era meron și carat de către autoritățile administrative cu scopul de a se maghiariza și a trece la religia romano-catolică. Într'adevăr căminul se și înființează, iar din capitalul inițial lăsat pe seama fundațiunii era pe acea vreme (1777) de aproximativ un sfert de milion de florini aur, din a căror dobânzi au fost întreținuți la început cam vreo 40 de bursieri între timp fundațiunea este trecută la fondurile statului și este administrată de către consiliul locotenental, ceace dovedește clar că donatoarea nu l-a lăsat pe seama bisericii romano-catolice, cum ar dori mai mulți adoptivi ai acestei confesiuni să susțină ei pur și simplu pentru un cămin cu scop bine definit.

Județul Arad, care se considera proprietarul acestei fundațiuni, a făcut la rândul său diferite intervenții pentru ca să i se admită, mână liberă întru administrarea fondului, ceace însă n'a reușit până mult mai târziu, când s'a făcut propunerea ca să se edifice un impozant institut de cultură maghiară la Arad, dar care să fie scos de sub controlul bisericii romano-catolice, care la drept vorbind avea la Arad un liceu, dar care nu corespundea mai ales din punct de vedere didactic și educativ, având un corp profesoral slab pregătit, cerșea a dus la multe nemulțumiri din partea părinților care și-au trimis aici copiii la școală.

Ministerul culturii maghiare face o pro-

punere favorabilă iar Viena aprobă planul ca fondul Bibits să fie întrebuințat pentru edificarea unui liceu interconfesional, care să stea sub controlul statului. Pentru alegerea liceului însăși ministrul cultelor dela Budapesta vine la Arad și decide ca noul liceu să fie zidit pe terenul unde se află chiar astăzi și unde de fapt era biserica ortodoxă română, căreia i-se indică oț teren, acela

unde este astăzi catedrala română. Pentru edificarea liceului de astăzi deci s'a folosit un prim fond acela al fundațiunii româncei Tomejan, măritată Bibits și care crescuse până în anul când a început edificarea liceului la cifra de aproape jumătate milion lei, la care mai trebuiesc adăugate și ajutoarele primite din partea statului maghiar.

I. D. Babieiu.

## Cum funcționează atelierele comunale din plasa Șiria județul Arad

Câteva date concludente

II.

Atelierele comunale sunt cât se poate de necesare într-o plasă și mai ales în comună. Pentru a ilustra cele susținute de noi în articolul anterior, vom reda astăzi modul de organizare a acestor ateliere, cum și o parte din activitatea desfășurată până în prezent.

Astfel că d. prețor Poșoran Coriolan, un vrednic slujbaş al statului și conștiincios față de datoria ce o are un funcționar față de serviciul său, cu ajutorul noștrilor și primarilor din Plasa Șiria a organizat o serie de ateliere comunale și diverse activități economice, toate având un substrat bine determinat, astfel. Venituri pentru comuni, înlesnirea sătenilor față de nevoile ce le au pentru procurarea de produse prelucrate și cei mai impotant, creșterea unei clase de meseriași români pe sate, foarte necesari.

Să răm însă atelierele pe rând, pentru a vedea astfel felul de organizare, cum și quantumul ce-l poate aduce fiecare, în raport cu activitatea ce desfășoară.

Atelierul de tâmplărie și mobilia are un șef conducător de atelier, opt cadre (lucrători) și unsprezece ucenici. Atelierul are unele proprii, cumpărate cu 80.000 lei, cum și unele vechi găsite în podul școlii primare părăsite, și care au fost reparate, redându-se funcționării, întrebuințându-se de către ucenici la practică.

Înființarea acestui atelier a avut loc la 1 Iunie 1943, priural lucrul începându-se cu un vagon de cherestea cumpărat de pe piața Brașului direct dela producător, atelierul comunal văzându-se în situația de a vinde cu 30% față de concurență, mai ieftin produsele sale.

Atelierul funcționează în patru camere puse la dispoziție de Primăria comunei Șiria, lucrătorii fiind salariați așa cum trebuie.

Atelierul de țesut. Ținându-se seamă pentru dezvoltarea gustului de țesut între viitoarele gospodine, s'a înființat la școala primară din Șiria un atelier de țesut, la care sub conducerea unei maestre de gospodărie lucrează prin rotație patru ore pe săptămână, toate fetele dela cursul primar complimentary și extrașcolar. Se țese pânză pentru cămășile

ucenicilor, pentru cantină, cusături naționale, covoare, etc.

Prin activitatea acestui atelier, se rezolvă și problema hrănirii pentru viitorul cămin de ucenici, ce va lua ființă în Șiria.

Brutăria. În baza ordinului Nr. 3469 din 8 Iulie 1943 al Oficiului de aprovizionare a Prefecturii județului Arad, pentru înființarea brutăriilor de plasă, pentru ca astfel să poată fi aprovizionată populația cu pâine, s'a înființat brutăria din Șiria, funcționând cu doi meșteri și doi ucenici, aprovizionând cu pâine pe neproducătorii de grâu.

Ținând seamă de faptul că Șiria este o comună de podgorie, deci nu produce prea mult grâu, acesta trebuind adus din alte regiuni mai bogate în grâu, deschiderea brutăriei din Șiria a fost primită cu o vie manifestație de bucurie, fiecare preamărind pe conducătorii noștri și în special pe Mareșalul Conducător, pentru marea grijă ce o are de sate și de ridicarea lor la un grad de civilizație superior.

Însă zehul de realizare al inițiatorilor nu s'a oprit numai într'un singur domeniu, ci au căutat să exploateze tot ce este posibil, și din care să se poată obține succese morale și materiale.

Cum regiunea este propice apiculturii, s'a înființat o Prisacă (Stupărie) comunală, având în prezent 14 stupi. Cum însă stupăria nu a luat ființă decât în vara anului trecut, desigur că numărul stoperilor va crește. Mai cu seamă că meseria de apicultor este răspândită în aceeași regiune.

Din mierea obținută se vor pregăti compoturi pentru bolnavii din spitale lipsiți de mijloace, pentru răniți și se va da cu pâine elevilor săraci dela cantinele școlare.

Din activitatea desfășurată până în prezent, din programul elaborat pentru viitor și din frumoasele intențiuni de a se realiza lucruri mai cu caracter național și cu binele obște, inițiatorii nu pot fi decât lăudați și încurajați în același timp, fapt pe care știm sigur, că forurile competente îl va rezolva favorabil.

În numărul de mâine, vom vorbi despre activitățile economice și rolul lor în viața rurală și în special despre fabrica de cărămidă.

Ion Pavel Dumitrescu

## Cum se dau în viitor autorizații pentru serbări, serate și colecte, etc.,

Aflăm dela Prefectura Județului Arad că se atrage din nou atențiunea organizatorilor de diferite colecte, sau serbări, serate, reprezentații în public, etc. cu scop de binefacere, că vor trebui să ceară în timp util autorizația organelor prevăzute în legea Nr. 864 publicată în M. O. Nr. 279, din 27 Noembrie 1942, depunând cererile la prefectura județului, care le va înainta locurilor în drept.

Cei ce vor organiza diverse reprezen-

tații, serate, concerte, etc. în public cu scop de binefacere, după ce vor fi obținut autorizația susarătă, vor trebui să ceară și autorizația garnizoanei Arad, conform ord. Nr. 1/1944, a Comandamentului militar. Pentru reprezentațiile publice, cu program, garnizoana nu va elibera autorizații, decât după ce va fi obținut pentru materialul programat, avizul favorabil al organului cenzurii presei dela prefectură.

## Informațiuni

MOARTE SUBITĂ

Comerciantul Adalbert Lip, în etate de 53 ani, din Arad, a fost găsit mort la locuința sa. La fața locului a fost chemat medicul de circumscripție care după ce a examinat cadavrul a constatat că este vorba de o moarte subită. Din partea parantuui s'a eliberat imediat apoi autorizație de înhumare a nenorocitului comerciant.

SCULPTOR RETINUT DE CATRE POLIȚIA DIN ARAD

Arad. — În urma mai multor denunțuri făcute la chestura poliției din localitate împotriva sculptorului Ion Alexandrescu, cu domiciliul în Arad, strada Regele ordinand 37 pentru motive de abuz de încredere s'a aflat că numitul a luat bani dela mai mulți locuitori dela noi și anume dela Alexandru Ghnohosi, 50 mii lei, dela Persida Naghi idem 50 mii lei, dela văduva de război Vioara Popa, Fafianu Popa, Ana Vug și Elena Curta suma de 28 mii lei, tuturor promițându-le că le va face ergei de piatră. Cum din cercetările ce s'au făcut s'a constatat vinovăția lui Ion Alexandrescu, care a executat pe persoanele mai sus amintite, poliția l-a înaintat cu acte dresate în regulă Parchetului, unde cercetările vor continua.

ABUZ DE INCREDERE

Arad. — Iosif Ardeleanu și Olimpia Kozsay, ambii din Arad au reclamat pe funcționarul comercial pe nume Remus Fisch de origine din Brașov pentru abuz de încredere. Poliția din localitate sesizată a introdus cercetări în urma cărora a ordonat areșterea celui inculpat. Din cercetările ce s'au făcut s'a n'ai putut constata că numitul Remus Fisch mai este urmărit și de către Tribunalul Arad, Brașov și Satu Mare, având de executat 14 luni de zile închisoare pentru delicte de înșelăciune. După terminarea anchetei poliției reclamantul a fost înaintat cu acte dresate în regulă Parchetului de pe lângă Tribunalul Arad.

ȘIA BĂTUT NEVASTA ȘI A FOST CONDAMNAT

Arad. — Un caz dintre cele mai interesante s'a desbătut de către Tribunalul Arad, acuzat fiind individul Pavel Nădăban, maestrul la fabrica de tricotaj din localitate, care după cum reiese din cele pețecute, și-a bătut nevasta cauzându-i grave leziuni corporale. Tribunalul după ce a desbătut acest caz l-a găsit vinovat pe agresor și l-a condamnat la șase luni închisoare corecțională, cu suspendarea executării sentinței.

A MURIT VICTIMA TRAMVAIULUI DELA ARAD

Arad. — În numărul de ieri al ziarului nostru am arătat că Duminecă după amiază s'a întâmplat în localitate o groaznică nenorocire de circulație, victimă fiind funcționarul pensionar Ioan Popa, în etate de 60 de ani, care în timp ce voia să traverseze strada principală a fost surprins de către noul tramvai tras de un motor și din nefericire i-au fost tăiate amândouă picioarele de către vagonul ce circula pe această porțiune. Dus în grabă la spitalul central, medicii de serviciu i-au dat imediat toate ajutoarele necesare, întreprinzând și o operațiune chirurgicală. Toate îngrijirile s'au dovedit a fi de prisos căci nenorocitul funcționar și-a dat sufletul după 24 de ore de chinuri groaznice. Din partea autorităților în drept s'a deschis o anchetă pentru stabilirea răspunderilor.

— S'A PIERDUT UN CARNET DE CARĂUSIE. D-na Iuliana Leșter, din Arad, Piața Miron Cristea dr. 10 și-a pierdut carnetul de cărăusie, pe care îl declară nul în mâinile oricărui s'ar găsi.

# SOCIAL - ECONOMIC

## MICA PUBLICITATE

5 lei cuvând apare în fiecare zi. Anunțuri se primesc la Administrația ziarului în Str. Mărășești Nr. 1. Telefon Nr. 11-28.

Caut camera mobilată pentru 1 Ianuarie medic sublocot. Adresa la ziar.

Colegiul Militar Arad Piața Luptei 2—4 angajează bucătari sau bucătăreasă cu carte de meșter, cu un salariu lunar de lei 8000, plus casă, lumină, lemne și apă gratuit pentru acei ce vor locui în localul colegiului. Acei ce vor locui în oraș vor primi în plus de 25% din salariul brut. Doritorii se pot adresa zilnic colegiului.

De vânzare un pianzister cu patru pesaje în stare bună. Informațiuni se pot primi la Mihai Pünkösdi, Satul Lung Nr. 700, jud. Brașov.

Redacția ziarului „DACIA” pentru Arad, caută funcționari cu practică de birou. A se adresa în fiecare zi la sediul redacției Arad, str. Mărășești Nr. 1, Telefon Nr. 11-28.

Caut cameră mobilată cu intrare separată. Adresa la ziar.

CAUT două camere goale pentru birou în centru. Adresa la ziar.

CAUT bucătăreasă perfectă. A se adresa la ziar.

Se caută vânzători de ziare cu câștig bun. Adresa la ziar.

Atelierul de Cismărie Ion Crețu din Arad, Str. Brătianu Nr. 8, caută un lucrător bun, de origine etnică română.

Direcțiunea Școlii de Ucenici din Arad, Str. Episcopiei Nr. 22, caută o pedagogă (post bugetar) cu salariu de lei 9500 lunar.

Direcțiunea Școlii de Ucenici din Arad, Str. Episcopiei Nr. 82, caută o femeie sau om de serviciu (post bugetar) cu un salariu de lei 5700 lunar.

Se caută urgent servitoare de preferință mai tânără, cu acte în regulă și salariu bun. Se va prezenta în fiecare zi la doamna Epure Arad, Str. Dr. Ștefan Cicio Pop Nr. 14, etajul II.

RESTAURANTUL CENTRAL din Ineu, județ Arad, angajează imediat 2 chelneri cu reniză sau cu plată fixă.

CARUCIOR adânc pentru copii de vânzare. Firma Mimoza, Str. Brătianu Nr. 2.

TUTUNGERIE caută vânzătoare rutinată cu garanție, Bulev. Reg. Maria Nr. 21.

ASI SCHIMBA pământul meu din Ungaria 20 jugăre cu pământ în România. Str. Memorandului Nr. 19, Arad, Mureșel.

## Frumoasele manifestări culturale din comuna Sânicolaul-Mic

Arad. — Serbătorile Crăciunului au prilejuit locuitorilor din fruntea comuna Sânicolaul Mic momente înălțătoare. Datinele străbune au căpătat în acest an o amploare deosebită înfrățindu-se în caldă lor atmosferă cu tot ce este mai românesc la granița de vest a țării. Astfel în ziua de 19 Decembrie doamna Livia Lazăr conducătoarea grădiniței de copii mici, în localitate a aranjat o foarte reușită serbare a datinelor de Crăciun, în cadrulă în organizația Asociației Mamelor. Cu acest prilej s'au executat colinde, scenele de Crăciun, ca Bucuriile Iernei, „De Crăciun”. Obiceiuri ca Steaua, Capra, etc. Numerosul public a rămas foarte mulțumit de prestațiunile micilor odrasle, care s'au achitat peste așteptări de bine de jocurile ce li s'au încredințat.

Veritul provenit din donațiunea participanților la aceste serbări s'a ridicat la suma de peste 8000 lei ce a fost apoi destinată pentru procurarea de jucării și material didactic pentru grădiniță.

Tot în această comună s'a desfășurat în

ziua de 9 Ianuarie crt. de către corul tinerețului din acea localitate, încadrat în societatea de lectură „Astra” o foarte reușită manifestare românească, organizată de către d. Nicolae Adam, fost deputat. Serbarile s'a desfășurat în prezența unui foarte numeros public, compus din locuitorii comunei în frunte cu intelectuali lor. Programul a început cu Sfânt, cor bisericesc, după care au urmat apoi mai multe bucăți muzicale, ca Oșteanul Român, Pleana, Vraja, Serenada, și pe urmă s'a jucat piesa „Ură și Dragoste” de pr. Tr. Magier foarte reușită și instructivă pentru viața și publicul dela țară. Flăcăii și feiele instruiți de către d. Nicolae Adam, s'au identificat foarte mult cu rolurile pe care le-au interpretat, ceace a contribuit în largă măsură la reușita desăvârșită a programului, stârnind multă plăcere exprimată prin îndelungate și vii aplauze.

S'a verificat încă odată și cu acest prilej, faptul că acolo unde este trageră de inimă pentru cauza românească nici succesul desăvârșit nu poate lipsi. I. D. D.

## CINEMA ROYAL ARAD

Difuzarea sonoră excelentă. — Sala bine încălzită.

STRADA ALECSANDRI 2

AZI PREMIERA

„Un film mai dinamic decât Erigada 41”

### Curierul de Sud

cu Pierre Richard Wilm, Jany Holt și Charles Vanel

Inceputul reprezentațiilor 3, 5, 7 și 9.

In zilele de Duminică și sărbători. Mati nou la ora 11 cu intrare generală de lei 60

Pentru Monitorul Oficial București primim și garantăm apariția la timp, convocări de adunări generale, bilanțuri și alte publicațiuni. Abonamente pentru Monitorul Oficial și prelungiri de abonamente

## RECLAMA

Agencia de publicitate. Arad, Strada Eminescu Nr. 4, Telefon Nr. 17—11. Comenzi postale din provincie le satisfacem la timp.

## Cinema CORSO Arad

Telefon: 23-84

Repr. 3, 5, 7, 9 fix, Jurnal nou.

O dramă de frumoasă finută etică, a cărei valoare artistică a făcut obiectul unor elogii puțin obișnuite în presa germană

## Fata mărilor

Interpretarea furnizată de BRIGITE HORNEY și de PAUL WEGENER s'a bucurat de aprecieri deosebite

## Industria Textilă Arădană S. A.

angajează țesători și țesătoare

## CALEIDOSCOP

FARMACII DE SERVICIU

VINERI, 14 IANUARIE 1944

Dr. Dick, Str. Consistorului colț cu Mărășești, Telefon: 17-68.

Dr. Karpati, Gara Podgoria, Mumuianu, Calea Aurel Vlaicu Nr. 60. Serviciul permanent.

CINEMATOGRAFE

13 Ianuarie 1944

FORUM Puntea de Cristal  
URANIA Păcatele tinereții.  
CORSO: Fata mărilor.  
ROYAL: Curierul de Sud.  
ARO: Un vals cu tine.

SPECTACOLE DE OPERETA

Sâmbătă seara și Duminică (15 și 16 Ian.) vor avea loc spectacolele date de ansamblul de operetă, G. CARUSSY și RABEGA. Se va prezenta cu această ocazie celebra operetă „PREZIDENTUL HAIMANALELOR” în rolurile principale cu Filoța Rabega, Graziela Andronescu, G. Carussy, Margaritescu, Elefterescu, Warga etc.

Conducerea muzicală: prof. A. Rabega. Bițele la Agenția Teatrală „ILIESCU”, telefon: 22-55.

## PENTRU CETITORI

Cu începerea dela 1 Ianuarie 1944, ziarul „DACIA” continuă a pune la dispoziția publicului arădan două pagini zilnic, având reportajii, articole și informațiuni, ce mîiere sează problemele economice, culturale, sociale etc. locale și din regiune.

Colaborează D-nii Profesor I. D. DABĂCIU și Ion Pavel DUMITRESCU.

Conducerea administrativă o are Dl. Io MANDRECI INSPECTOR ADMINISTRATIV al ziarului.

Sediul ziarului se află în aceeași loc adică în Str. Mărășești Nr. 1. TELEFON: 11-28

## Cinema „FORUM” Arad

Repr. la orele 3, 5, 7 și 9 fix Tel: 20-10

Incepând de Vineri, 14 Ianuarie 1

Un film mare

### Puntea de cristal

Cel mai mare artist

### Puntea de cristal

Un succes mondial

### Puntea de cristal

cu ROSSANO BRAZZI — ILSA POLA — FILIPPO SCELZO

## Cinema URANIA Arad

Telefon: 12-32.

Cinema de premiere, Ton și proiecție ireproșabilă. Sala încălzită.

AZI!

Marele film francez I

Cel mai mare actor francez în profunza dramă

LISE DELAMARE,

MONIQUE JOYCE

HARRY BAUR

în

## Păcatele tinereții

Repr. la 3, 5, 7 și 9 fix.

# ULTIMA ORA

## Situația fronturilor

**D**ea cartierul general al Führerului, înaltul comandament al forțelor armate germane comunică:

La nord-est de Kerki, puternice atacuri ale sovieticilor, sprijinite de formațiuni de avioane de luptă, au fost respinse, în lupte grele.

Și la sud-est de Nepropetrovsk, noi și puternice atacuri sovietice au fost respinse.

În spațiul de la Kirovograd, presiunea inamică continuă.

Printr-un contraatac curajos, o formațiune de recunoaștere germană a reușit să recucerească o localitate pierdută, în mod vremelnic, și o ridicătură de teren foarte importantă, a capturat numeroși prizonieri și 12 tunuri. La sud-vest de Cerkassy au dat greș mai multe atacuri ale sovieticilor.

La sud-vest de Pograbisce trupele noastre stau în lupte grele de apărare cu forțe inamice înaintate.

La sud-vest de oraș, contraatacurile noastre au decurs și eri cu succes. Trupe dintr-o divizie de tancuri germană au nimicit o brigadă de tancuri sovietice și au capturat 50 tunuri. În spațiul de la vest de Berdicevo și la vest de Novo-grad-Wolynsk mai multe atacuri locale ale sovieticilor au fost respinse.

La Reșița sunt în curs lupte grele. În sectorul Vitebsk, au dat greș, din nou, toate atacurile sovieticilor, mai ales la sud-est de oraș. Inamicul a suferit pierderi grele. 66 tancuri și 15 tunuri sovietice au fost nimicite sau capturate.

În ultimele două zile au fost nimicite, pe frontul răsăritean, 359 tancuri, iar 43 avioane au fost doborâte.

În Italia de Sud, la vest de Venafro, luptele crâncene continuă. Localitatea Cervaro și o pantă de deal au fost pierdute după lupte crâncene. Din celelalte sectoare ale frontului se semnalează numai activitate de luptă locală.

## Cea mai mare bătălie aeriană a acestui războiu

BERLIN, 13. (prin telefon) Cu privire la desfășurarea celei mai mari bătălii aeriene de până acum din acest războiu, se dau amănunțe la Berlin care lasă să se întrevadă faptul că succesul defensivei aeriene germane se dărește atât întâririi și perfecționării mijloacelor defensive, armelor defensive indecșibile a vânătorilor, artileriei antiaeriene cât și sistemului perfect. De la trecerea primelor avioane deasupra zonelor de avangard germane au fost alarmate o întreagă serie de stațiuni care lucrează după un orar mobil și care predau mână în mână bombardierele inamice pătrunse. În urma acestui fapt, formațiunile de bombardiere inamice sunt așa de risipite în diferitele etape ale sistemului defensiv încât deasupra obiectivului final nu mai sunt capabile de un atac concentrat. Contra atacul german a obținut deci o fărâmițare a atacului inamic. Un amănunt demn de relevat este că un pâl de avioane americane a fost încercuit de vânătorii germani în așa fel încât acestea au fost nevoite să-și arunce fără țință bombele în regiunea Osnabrück. Succesul german trebuie apreciat și mai mult cu cât formațiunile de bombardiere americane au avut o apărare de vânători deosebit de masată care le-au escortat până în spațiul german. Această apărare de vânători americani a stârnit în mod natural escadrilele de vânători germani.

După ultimele informații, lațul uzelor aeriene de la Canal și până în spațiul Germaniei centrale și îndără a fost cea mai mare bătălie aeriană a acestui războiu. Americanii au pierdut mediat la intrare un mare procentaj din

## Cum s'a produs cea mai crâncenă bătălie aeriană din acest război

### In Italia au început lupte crâncene. Noul succese germane

efectivul avioanelor de luptă. După cnsațările de până acum ei au pierdut în total 188 aparate din cari 124 bombardiere grele cu patru motoare. Probabil că aceste pierderi sunt cu mult mai mari. Precis este faptul că inamicul a pierdut mai mult ca 30% din totalul avioanelor cu care a atacat. Pierderile germane față de aceasta cu 6 aparate pierdute și 12 dispărute pot fi considerate ca neînsemnate. În seria bătăliilor aeriene cari s'au desfășurat în Europa pe locul doi stă

atacul asupra orașului Schweinfurt din 14 Octombrie 1943 cu 121 doboriri, apoi urmează atacul asupra orașelor din Germania de sud din 18 August 1943 cu 101 doboriri și atacurile asupra portului Kiel și alte orașe din 5 Iunie 1943 cu 97 doboriri. Pierderea celor 126 aparate înseamnă în același timp pierderea a 1000 oameni din personalul navigant. Cu acestea britanicii și americanii au pierdut în primele 11 zile ale anului 500 aparate și un personal de 4000 de oameni.

În ziua de 10 Ianuarie inamicul a efectuat un atac terorist împotriva capitalei Bulgariei bombardându-se îndeoseb centrul și cartierele de locuit din oraș.

Distrugerile privesc îndeosebi case de locuit, mai multe școli, școli și biserici. Sediile mai multor legații au fost de asemenea atinse.

Populația deplânge numeroase victime.

## Orașul Pireu violent bombardat de angloamericani

Ațena, 13 (Rador). — Corespondentul agenției DNB transmite:

Cartierele de locuințe din portul Pireu a fost obiectul unui violent atac de teroare anglo-american efectuat Marți la amiază.

Populația a suferit grele pierderi. Nici un obiectiv militar nu a fost atins.

## Atac terorist asupra orașului Split

Zagreb, 13 (tp.) — Bombardierele anglo-americeane au atacat luni orașul Split. Vechea biserică Sf. Petru a fost complet distrusă, iar palatul episcopal grav avariat. Bombe au fost aruncate și în cartierele de locuințe. Numărul morților nu se cunoaște încă. Comunicatele de războiu anglo-americeane, prin care se susține că la Split s'au atecat instalațiile portuare militare, sunt mincinoase, deoarece la Split nu există astfel de instalații. Noul atac nu este altceva decât o repetare a trecutelor atacuri teroriste asupra populației civile și a bisericilor. În întreaga țară domnește o mare indignare.

## O nouă armă germană

București, 13. — S. P. P. transmite: Corespondentul de război al ziarului „Evening Standard” dă unele referințe asupra unei noi arme germane.

Ar fi vorba de o bombă glisantă, prevăzută cu aripi și de forma unui avion de vânătoare.

Germanii ar fi dat câteva atacuri cu această armă nouă.

Căpitanul unui vas atacat cu o astfel de bombă povestește: Am fost cu totul surprins de apariția acestei noi arme. Deodată am văzut ceva care seamănă cu un avion de vânătoare. Pândarul a dat alarma. Bomba glisantă care era dirijată de avionul aruncător a pătruns în corpul vasului și a pricinuit o gaură enormă. Vasul s'a scufundat imediat.

## Arma secretă germană va fi întrebuințată împotriva trupelor de invazie anglo-americeane

Roma, 13 (Tp.) — Mareșalul Graziani a declarat, în legătură cu viitoarea invazie anglo-americană în Europa, că din atmosfera generală din tabăra aliaților reese următoarele: în anul 1944 se va produce invazia nu din cauza promisiunilor politicianilor și militarilor anglo-saxoni ci din cauza unei logici de neînțeles a războiului. Germanii au luat, fără îndoială, contramăsurile necesare, dovada cea mai bună este căătorie de inspecție a mareșalului Rommel. El nu trădează un secret militar — a declarat mai departe mareșalul Graziani — dacă mărturisește că arma secretă germană de represalii va fi întrebuințată în masă pentru zdrobirea încercărilor de invazie.

## Trupele germane din regiunea Bjela mențin linia ferată spre vest

### — Desmițarea unor știri fanteziste —

Londra, 13 (Ep). — Reporterul de războiu a agenției britanice „Exchange Telegraph” comunică Miercuri dela Moscova că trupele germane din regiunea Bjela amenințate cu încercuirea au putut menține linia ferată spre vest după

contraatacuri îndărjite. Față de aceasta orice știre despre „impresurarea a trupelor germane în număr de 100.000 oameni” este nepotrivită. Chiar și știrile din Moscova cu privire la încercuirea orașului nu dovedesc faptele.

## Au început luptele violente în Italia

### Trupele angloamericane suferă pierderi grele

Berlin, 13 (Ep). — După scădere tre-cătare a activității de luptă a inamicului din cursul săptămânei trecute, pe ziua de Luni americanii au reluat asaltul împotriva pozițiilor germane depe înălțimile cari barează intrarea spre bazinele Cassino și valea râului Liri. Atacurile puternice date cu o mare risipă de artilerie și muniție și cu forțe covârșitoare au avut centrul de gravitate în sectorul Cervaro—Vitucoso au cuprins cu acest prilej și regiunea din imediata apropiere a șoselei Mignano—Cassino mult spre răsărit dela confluența râurilor Liri și Garigliano.

Ele au eșuat în cursul zilei de Luni cu grele pierderi pentru inamic care pentru moment a putut obține o pătrundere locală la Cervaro. Pe ziua de Marți generalul Clark a masat rezervele pentru extinderea acestei pătrunderi. După lupte aprige, americanii au reușit să se fixeze pe o înălțime la nord-vest de Cervaro, în urma cărui fapt localitatea sus-amintită a fost evacuată de trupele germane. Intre timp presiunea inamicului

s'a întărit tot mai mult. În general este demn de relevat faptul că începând dela 6 Noembrie ziua în care trupele generalului Clark după cucerirea localității Venafro au început să înainteze dinspre valea Volturnoului superior spre munții dela nord-vest de acesta, au trecut două luni. De exact zece săptămâni luptă de ei massa armatei a 5-a americană pe o lărgime de front care acum nu este mai mult de 25 kilometri și care în general este și mai puțin, pentru a forța pătrunderea spre Cassino și pe care inamicul nici acum nu a obținut-o pe deantregul. Din cei 18 kilometri în linie aeriană cari despart Cassino de Venafro, americanii în aceste 10 săptămâni au parcurs 10 km. ceea ce înseamnă 1 km. pe săptămână.

Prin aceste constatări se manifestă din nou tempoul înceț al ofensivei aliate din Italia, caracteristic pentru conducerea anglo-americană este și faptul că generalul Clark în aceste 10 săptămâni nu și-a schimbat niciodată centrul de gravitate a atacului lui.

## Nouii succese germane în lupta contra partizanilor

Zagreb, 13. — DNB: După cum anunță agenția de știri croate, trupele germane și croate au cucerit orașul Iaitze, în cursul continuării acțiunilor împotri-

va partizanilor din regiunea Banialuka. După cum se știe guvernul și-a dat prima lui proclamație din localitatea Iaitze.

## Amănunte asupra bombardării Sofiei

Sofia, 13 (Rador). — Corespondentul agenției DNB transmite:

In legătură cu atacul aerian terorist

anglo-american asupra Sofiei, din sursă competentă se dau următoarele amănunte:

## Cartierul general american din Anglia nu se poate desmetici după extraordinara înfrângere suferită deasupra Germaniei;

Berlin, 13 (Rador). — Au trebuit 30 de ore marelui cartier general al forțelor aeriene americane din Anglia pentru a se putea desmetici după grava înfrângere suferită de escad. Ele de bombardiere americane în ultima dată și care este cea mai mare bătălie aeriană a acestui războiu. În urma desmeticirii s'a luat o declarație.

Cu privire la această declarație tardivă, cercurile competente germane declară că ea a fost concepută după o rețetă învechită dar pe care americanii o preferă după episodul dela Schweinfurt și care consistă în a transforma propriile pierderi în victorii, metoda pe care englezii au criticat-o de mai multe ori cu drept cuvânt și care chiar în Statele Unite provoacă o accentuată îndoială.

Dealtmănteri, după cât se declară aci, aviația germană care pune cea mai mare grijă când e vorba de a număra victoriile, posedă dovezile cele mai absolute ale succeselor senzaționale obținute de ea în bătălia aeriană dela 11 Ianuarie dovezii care sunt formațiunile fortărețelor sburătoare americane.